

Denkraam

www.denkraam.info

Geestelijke Gezondheidszorg Maatschappelijke Opvang Verslavingszorg

gratis magazine voor en door cliënten in de regio Rijnmond

nummer 40 - december 2009

Colofon

Redactie: Koos Bijlholt, Jan W. Bijl, Rabia de Graav, Niek Huijgen, Angélique Meijlink en Ricardo Mekken

Eindredactie: Ernest Smit, Martin Luyck, Bas van Bellen, Karen Groen, Peter Hersmus en Michiel van Gog

Correspondenten: Angélique Meijlink, Rabia de Graav, Ernest Smit, Jan Bijl, José Bonouvrier, Ricardo Mekken, Bas van Bellen, Corrine Vinks-Schrader, Hein Laakes, Judith de Jonge, Lidie, Eduard W. Gerdes, Loyce van den Berg, Pamela van der Burg, Erwin Tukker en Aranka van der Velde

Fotografie: Michiel van Gog, Edwin Rosenquist, Ricardo Mekken, Izaak Louwen, Raymond van Dijk en Bas van Bellen

Cover: Joke de Bruin. Dogma Groep

Vormgeving en druk: Drukkerij Argus, Rotterdam.

Distributie: Postdienst Vredeshof, Rotterdam.

Verspreidingsgebied: Regio Rijnmond, de Hoekse Waard, Voorne-Putten en de Zuid Hollandse Eilanden.

Oplage: 2800 exemplaren.

Redactieadres:
(ook voor een gratis abonnement)
Denkraam
p/a Zorgbelang Zuid Holland afdeling Basisberaad
Zomerhofstraat 82
3032 AB Rotterdam
tel: 010-7502123 / 010-4665962
e-mail: redactie@denkraam.info
website: www.denkraam.info

Deadline nummer 41: 29 januari 2010
Verschijsning: februari

Projectondersteuning:
Teus van Wijk, Zorgbelang Zuid Holland
afdeling Basisberaad
(hoofdredacteur)
Tel: 010 - 7502123 / 010 - 4665962
Fax: 010 - 4660070
E-mail: redactie@denkraam.info

'Denkraam' is een onafhankelijk magazine. Het is een product van de gezamenlijke cliëntenraden uit de GGz, Maatschappelijke Opvang en Verslavingszorg uit regio Rijnmond in samenwerking met Zorgbelang Zuid Holland afdeling Basisberaad.

Aan de totstandkoming van deze uitgave is de uiterste zorg besteed. Voor informatie die desondanks onvolledig of onjuist is opgenomen aanvaardt de redactie geen aansprakelijkheid.

Alle in deze uitgave opgenomen artikelen mogen niet worden overgenomen zonder toestemming van de opsteller.

De redactie kan besluiten ingezonden bijdragen zonder opgave van reden niet te plaatsen, in te korten en/of taalkundig te bewerken.

Publiceren onder pseudoniem mag, mits naam en adres bij de redactie bekend zijn.

ISSN: 1876-6854

Inhoud december 2009

6. Interview cliëntenvertrouwenspersoon Pameijer

Een openhartig gesprek met Frans van der Made over het wel en wee van een cliëntenvertrouwenspersoon.

12. Leven met een kind met psychische stoornis

Een ervaringsverhaal van een moeder met een kind met psychische ontwikkelingsstoornissen.

20. Slechte tijden, goede tijden

Een impressie van de slotconferentie van het project Eerste Hulp Bij Onafhankelijkheid voor Regionale Cliëntenorganisaties van Voice.

26. Hart voor jongeren

Denkraam in gesprek met Jenny de Jeu, ondersteuner van een cliëntenraad voor jongeren.

31. Europsy festival

Europsy is een festival waar uit heel Europa mensen uit de GGz bij elkaar komen. Een verslag uit Valkenburg waar dit jaar het festival werd georganiseerd

En verder

4. Zin en onzin
5. Ingezonden post
9. Herindicatie en parket maatregelen
10. Samen of alleen (Column)
13. Open dag de uitdaging van Stichting Corridor
16. Duku festival
24. Henkie Denkie
25. De assistent van de cliënt
34. Sport en beweging
35. Gevulde paprika (recept)

[van de redactie]

[nummer 40]

van de redactie volgt

Openbare redactievergadering Denkraam

Datum: vrijdag 22 januari 2010

Tijd: 10.00 – 12.00 uur

Locatie: p/a Zorgbelang, afdeling Basisberaad
Zomerhofstraat 80 -86 (2e etage)
Rotterdam

Tel: 010 – 7502123

e-mail: redactie@denkraam.info

De redactie nodigt de lezers van Denkraam van harte uit om deze vergadering bij te wonen. Thema van de bijeenkomst is het magazine Denkraam zelf: wat vindt ú van Denkraam? Kom langs op vrijdag 22 januari!

zin en

Laatste nieuws: een aanslag op het voor- malige Basisberaad. Een luide knal werd gehoord. Onze huisterrorist Osama Bin Luycx heeft een fietsband opgeblazen. Er zijn geen gewonden gevallen.

Jan heeft zijn artikel bijna af. Alleen kan hij het niet vinden: “ik ben de titel verge- ten.”

“Ik had je toch gemaïld, Raymond? Of had ik nou een mail gestuurd naar Jan? Of naar andere Jan?” Ja Rabia, mailen is lastig. Want eh...”het e-mail adres van Denkraam, is dat met www ervoor?”

Samenwerking? “We delen een kantoor, maar ik kan nog steeds niet samenwer- ken. Ik mag haar verder wel hoor.”

“Ik dacht voor het feestje van vanavond: ik geef geen cadeautje, ik geef mezelf.”

“Fallus, da’s toch een Grieks woord?” En waar heeft de redactie het over? Juist ja, een operatie aan de teen.

“Da’s één van de 150”

“150 kilo?”

“Nee, 1 van de 150 tweede kamerleden.”

Wat doet Niek in zijn vrije tijd? Hij gaat

op zoek naar het tweedehands winkeltje waar Rabia werkt, op een dag dat ze er niet werkt, om bretels te kopen die hij niet zal dragen. Volgt u het nog? Wij niet, maar Niek ook niet meer: tot zijn schrik was Rabia gewoon aanwezig!

“Wil jij wat dingetjes van mijn dingetje afhalen?” Wat bedoel je daarmee, Karen? Wellicht iets met de USB stick die je in je handen hebt? Antwoorden kunt u inzen- den naar dingetje@denkraam.info, onder de goede inzendingen worden een din- getje verloot.

Toetsenbord schoonmaken? Vraag aan onze liefthallige secretaresse José hoe dit in zijn werk gaat. Laat ten eerste vooral de computer aan staan. Zorg ervoor dat daarbij kritieke bestanden, zoals een cen- traal adressenbestand, geopend zijn. Ga vervolgens met alle hulpmiddelen de toetsen van het toetsenbord schoonma- ken. Druk vooral een aantal willekeurige toetsen in, en heel belangrijk: laat jezelf afleiden door collega’s, zodat je helemaal niet meer weet waar je mee bezig bent. Bedenk een kwartier later waar je ook alweer mee bezig was, en bel vervolgens naar de systeembeheerder met de mede- deling dat je alle 2332 adressen kwijt bent. En verontschuldigt je vooral achter-

af met: “dit komt toch niet in de Zin en Onzin, he?”

“Ik kom a.s. langs..” Maar Renée, wanneer is dat, a.s.?

Reden om niet naar het bureau overleg te komen? Matthé weet het wel: “gewoon de avond ervoor de verkeerde spuitjes eten.”

Martin rookt niet, vandaar dat hij af en toe een sigaret bietst. Martin heeft sigaretten bij zich: hij is gestopt met roken.

En nu we het toch over versnaperingen hebben: “bah, wat smerig, die cappuccino!” Het is dan ook chocolademelk wat je uit het apparaat hebt gehaald, Teus!

onzin

[ingezonden]

Beste redactie:

Integer
Complimenten voor jullie integere the-
manummer Basisberaad.
Jammer alleen dat de duurbetaalde ex-
directeur, -werkgever zijn bijdrage
deels gebruikt om zijn gewezen collegaas
te psychiatiseren. Het waarom
daarvan en hoe dit bijdraagt aan de toe-
komst ontgaat me.

Aart Jongejan - abonnee Denk-
raam/belangenbehartiger

Hoi!

Het nieuwste nummer van Denkraam
gelezen. En wil jullie eenvoudig langs
deze weg even een hart onder de riem
steken. Bas, ik vind dat je een waardige
opening hebt geschreven voor dit num-
mer. Ook mooi dat jullie Jaap Meeuw-
sen de kans hebben gegeven
iets van zich te laten horen. Het per-
soonlijke verhaal van Ernest Smit is inte-
ger. 'Nutella' van Eveliene Frank veelzeg-
gend.

Succes allemaal met jullie 'doorstart'.

Groetjes, Susan Leijnse

Hallo Denkramers,

Mijn complimenten voor de boeiende en
verhelderende nieuwste editie. Gelukkig
niet de laatste!

Voor de stukken van Ernest en René
spraken mij aan.

Keep up the good work, ook in 2010 met
behulp van Zorgbelang.

Groetjes,
Leonie Steenbrink

Hoi Bas en Teus,

Bedankt voor het opsturen van de Denk-
raam! Ik heb 'm met grote interesse gele-
zen, dat snap je. Ik vond het een erg goed
nummer. Bijzonder om al die verhalen
over het faillissement te lezen. Iedereen
heeft zijn eigen waarheid, wat ook wel
weer verwarrend is. Je kunt er nog uren
en uren over discussiëren, ware het niet
dat er leukere dingen te doen zijn. De
foto's waren schitterend! Al die lege
bureaus, stoelen, ruimten en dan ook
nog die foto van het naambordje met
een zielige halfafgekrabde Clip-sticker bij
het artikel van Jaap. Ik plakte regelmatig
een nieuwe sticker op het naambordje,
maar ja, dat gebeurt nu natuurlijk niet
meer.

Willen jullie tegen Ernest zeggen dat ik
zijn artikel heel erg goed vond? Zeer
terecht dat de impact van het faillisse-
ment op vrijwilligers aan de orde komt
en inzichtgevend om dat in dagboek-
vorm te doen. Helemaal geweldig vond
ik de zin 'de jukebox van mijn onderbe-
wuste maakt overuren' en dan al die
titels van songs. Zo goed gevonden en
mooi opgeschreven! Succes met het vol-
gende nummer van Denkraam!

Groeten, Jacqueline

Beste Bas,

Gefeliciteerd met jullie nieuwe Denk-
raam en de goede (en treurige terugblik)
op het faillissement van het Basisberaad.
Knap geschreven! Uiteraard wil ik Denk-
raam graag blijven ontvangen.
Geef je mijn complimenten ook door aan
de andere reactieleden?

ps. De curator is nu bezig met de laatste
loodjes inzake afhandeling faillissement t.

Met vriendelijke groet, Hans

Een knuffel

Kmis een knuffel
twee warme armen
om me heen
wegkruipen
van de eenzaamheid
de zorgen voor morgen
in de veiligheid
geborgen
omringd
door liefde
wegdromen
in een tijdloze droom
omringd
door vertrouwen
zorgeloos
in slaap vallen
in twee warme armen
zo lief

Lidie

[gedicht]

[interview]

Cliëntenvertrouwenspersoon van de Pameijer

Elke instelling heeft een of meerdere cliëntenvertrouwenspersonen. Bij de stichting Pameijer is dit Frans van der Made. Soms is het voor cliënten niet duidelijk wat een cliëntenvertrouwenspersoon is. Bijvoorbeeld wat kan hij voor je doen en hoe kan je hem bereiken.

Het was op een zonnige maandagmorgen in oktober dat we op pad gingen naar het hoofdkantoor van de Pameijer aan de Crooswijkse singel. Het gebouw is zoals Frans later in het interview zou zeggen als een bastion, bijna als een fort. Eenmaal binnengekomen een iets lichtere sfeer, met veel kleur, en glas. Overal in het gebouw hangen posters met spreuken, een van de spreuken die het meest opviel was met grote letters op de balie geschreven Wie je bent zeg je zelf...

Wij waren heel benieuwd wie was dat nou die man.. die cliëntenvertrouwenspersoon van de Pameijer en wat had hij

allemaal te vertellen over zijn werk en over zichzelf? Hoog tijd voor denkraam eens op onderzoek uit te gaan..

Wie is Frans?

“Ik ben een geboren en getogen Rotterdammer en ben dit jaar 50 jaar geworden. Ik ben gescheiden en woon samen met mijn twee zonen en mijn twee katten.”

Hoe lang werk je al bij de Pameijer?

“Ik werk nu al weer 20 jaar bij Pameijer. Ik ben begonnen in de jeugdhulpverlening, daarna heb ik als maatschappelijk werker gewerkt, heb nog een mannenproject gedaan, daarna bij het Sociaal

Erotische Bemiddeling en sinds drie jaar als cvp’er.”

Wat is er leuk aan je werk als cliëntenvertrouwenspersoon?

“Ik vind het vooral een uitdaging dat je via individuele klachten voor alle klanten zaken ten goede kan laten komen’ een goed voorbeeld hiervan vind ik het volgende verhaal.”

“We hadden een individuele klacht van een klant. Die had een hondje bij plaatsing en tegen haar was gezegd ‘ga maar gewoon bij de Pameijer wonen’ Ze wisten dat daar geen honden mochten wonen. ‘Dan moet je na een maand of drie zeggen: ik heb een hond’. Dus die mevrouw had dat hondje in haar flatje en als de begeleiding kwam ging het hondje in de kast.

Op een gegeven moment kwam ze met het hondje uit de kast. Toen kreeg ze te horen: ‘de hond eruit of jij eruit’. Die mevrouw was heel erg gehecht aan haar hond. Deze hond heeft het mogelijk gemaakt dat ze door haar ellende is heen gekomen. Ik wist altijd dat mijn hondje op me zat te wachten en heb alles voor mijn hondje gedaan, ik ga mijn hondje echt niet in de steek laten, aldus de vrouw. Dat verhaal kwam bij mij. Ik ben toen naar de cliëntenraad gestapt, die hier ook al mee bezig was, en die hier achter is gaan staan. Om een lang verhaal kort te maken: die mevrouw mocht blijven en haar hondje mocht ook blijven.

Pameijer heeft nu als beleid dat huisdieren zijn toegestaan mits je er voor kan zorgen, er verantwoording voor kunt nemen. Elke individuele klacht kan net dat ene zetje geven waardoor er veel kan veranderen, daarom zijn er nooit genoeg klachten.”

Wat is er niet zo leuk aan je werk?

“ Af en toe is het moeilijk manoeuvreren

binnen de Pameijer. Soms heb ik het gevoel dat ik op eieren loop, sommige mensen moeten wennen aan mijn functie. Bij de een kan je direct zeggen waar het op staat, bij de andere moet je enige tact gebruiken, maar wel in het belang van de klant. De klant schiet er natuurlijk niets mee op als het conflict wordt verergerd.”

Komen de klanten bij jou op kantoor of ga je naar ze toe?

“Sommigen vinden het vervelend om op kantoor te komen, want dan kom je toch mensen tegen, dat zouden wel eens mensen kunnen zijn die misschien iets met de klacht te maken hebben. Er zijn klanten die dat gewoon moeilijk vinden, ze moeten dan de ‘Pameijer burcht’ binnen. Alles is hier ook letterlijk transparant. Dat lijkt wel leuk, maar sommige mensen vinden het ook wel eng zo bekeken te worden, dus ik ga ook graag op huisbezoek. Ik vind het ook leuker op huisbezoek te komen, omdat je dan meer van de klant ziet. Sommigen hebben wel eens schaamte, bijvoorbeeld omdat het niet zo opgeruimd is. Maar ja, het is bij mij thuis ook regelmatig niet opgeruimd. Ik heb bijvoorbeeld ook wel eens met iemand in een café afgesproken. Waar de klant het wil, en zich het prettigst voelt daar kom ik.”

Waar kan een cvp ’er een klant mee helpen?

“Het is moeilijk om een scheiding te maken tussen wat een cvp’er doet en waar de taak van de hulpverlening ligt. Eigenlijk kan de cvp’er bij alles helpen waar de klant denkt dat hij niet goed met zijn hulpvraag ondersteund wordt. Als een klant me opbelt om met mij te willen praten, dan weet ik nog niet waar het over gaat. Meestal heeft het met het werk van de begeleiding te maken, maar ook als men zich verdrietig voelt of iets in vertrouwen wil vertellen kunnen klanten bij mij terecht. Eigenlijk is er dan geen klacht, maar onvrede. Daar wordt je als cvp’er wel voor ingeschakeld. Ik gebruik liever het woord onvrede in plaats van klacht. Als er onvrede is, dan is er nog een mogelijkheid om tot een

groei situatie te komen. Mochten we er dan nog niet uitkomen, dan kan de klant een klacht indienen bij de klachtencommissie. Dat probeer ik wel helder te scheiden, want ik hoor niet bij de klachtencommissie. Ik sta achter de klant. De cvp’er kan voorportaal van de klachtencommissie zijn. Soms denk ik dan dat er iets heel moois uit de bemiddeling gekomen is en dan blijkt dat de klant toch niet tevreden en wordt er een klacht ingediend. En zo hoort het ook de klant is koning.”

Waar kan je een klant echt niet mee helpen?

“In principe ga ik overal voor. Maar als het echt niet voor de cvp’er is zeg ik dat ook tegen de klant en zal hem of haar uitleggen waarom ik er niets mee kan. Ik zal de klant dan doorverwijzen waar hij/zij wel terecht kan met dit specifieke probleem. Soms bellen verontrustte ouders, ooms of tantes. Dan neem ik het verhaal mee en neem ik contact op met de klant. Alleen als het ook zijn klacht is, gaan we samen kijken wat de mogelijkheden zijn. Belangrijk is altijd zeggen waarom ik iets wel of niet doe en wat de volgende stap is. En uiteindelijk kiest de klant wat er moet gebeuren”

Is je functie genoeg bekend en wordt er voldoende gebruik van gemaakt?

“Nee, eigenlijk wordt er nooit genoeg gebruik van gemaakt. De functie cvp’er is wel goed bekend bij de Pameijer en hun klanten. Er is veel aandacht aan besteed. Ik heb prachtige foldertjes mogen ontwerpen, ik heb antwoordkaarten gemaakt. Alle klanten hebben vorig jaar een mailing gehad en ik kom heel veel op locaties zoals dagactiviteitencentra en wijkcentra. Ik probeer zoveel mogelijk onder de klanten te zijn. Als de klant bij mij komt en ik vraag ‘hoe kom je bij mij terecht?’ dan blijkt dat de begeleiding zei ‘ga eens met de cvp’er praten’. Dat maakt mij heel erg blij en dan denk ik ‘zo moet het eigenlijk zijn’. We zijn met elkaar bezig om het de klant zoveel mogelijk naar de zin te maken. Daar heb je een begeleider voor nodig en soms dus ook een cvp’er.”

Stel je bent directeur van de Pameijer, wat zou jij dan veranderen? Zou je als je de mogelijkheid had iets willen veranderen in de zorg?

“Bij de Pameijer zou ik niets veranderen in de zorg ook niet. Bij de klanten zou ik wel het een en ander willen veranderen. Ik zou ze het besef bij willen brengen dat ze klant zijn, en dat ze keuzes hebben. Dat ze voor zichzelf op moeten komen als ze het ergens niet mee eens zijn, dat ze dat moeten zeggen. Het zijn geen cliënten, maar klanten. De zorgorganisaties zeggen dat ze producten hebben en producten worden afgenomen door klanten. Met het begrip klant geeft het veel meer het gevoel dat je een keuze hebt. Bijvoorbeeld: Als ik het niet bij de Pameijer kan vinden, dan vind ik het misschien bij Paus Johannes de 23e of bij Humanitas. Laat iedereen daar terecht komen waar hij zich prettig bij voelt.”

Wat zou jij klanten die in een geschil zitten adviseren?

“Probeer het bespreekbaar te maken met de begeleider met wie je het conflict hebt, leg het op tafel.”

Een mooi voorbeeld hiervan dat ik zelf meegemaakt heb is. Bij het bezoek aan een locatie werd ik aangesproken door een mij bekende klant, laten we hem Gijs noemen. Hij vertelde mij dat een andere klant van die locatie, we noemen hem even Willem, zijn beklag bij hem had gedaan over mijn gedrag. Ik had op die locatie namelijk eens een afspraak met een klant om een driegesprek samen met de teamleider te hebben. De locatie was eigenlijk gesloten die ochtend maar de teamleider had de sleutel. Zij had gezorgd voor koffie en thee. Helaas kwam de klant van de afspraak niet opdagen. Wel kwam Willem. Hij was vergeten dat de locatie eigenlijk dicht was. Maar de teamleider bood hem een kop koffie aan. Hij zag de teamleider en de cvp’er (ik) gezellig zitten te kletsen. Nadat hij nog een kopje koffie aangeboden had gekregen van de teamleider gingen de teamleider en ik zelfs een broodje eten. Wil-

lem had tegen Gijs gezegd dat hij dit vreemd vond en hij bang zou zijn dat ik hem niet goed meer zou kunnen vertegenwoordigen als Willem ooit een conflict op die locatie zou krijgen. Gelukkig had Gijs het voor mij opgenomen en gezegd dat ik echt te vertrouwen was en dat ik Gijs al twee keer goed had geholpen. Bij een volgend bezoek aan deze locatie hoorde ik dit hele verhaal en gelukkig kwam Willem toevallig ook net binnen.

Het was een mooie dag en iedereen zat buiten, ook ik, maar Willem ging binnen zitten. Ik liep daarop naar Willem en vroeg hem of ik hem even kon spreken. Willem keek verstoord op en nodigde mij uit plaats te nemen aan de tafel. Ik heb hem gezegd dat ik van Gijs had gehoord dat hij een probleem met mijn opstelling had. Ik had eerst aan Gijs gevraagd of ik zijn naam mocht gebruiken natuurlijk. Willem bagatelliseerde zijn zienswijze een beetje maar ik vroeg hem om te zeggen wat hij wilde zeggen. Ik zei hem: 'Als je mij een zak hooi vindt, heb ik liever dat je mij een zak hooi noemt, dan kan ik er wat mee. Als je mij als een zak hooi behandelt kan ik er helemaal niks mee en mis ik een klant en jij een cvp'er.' Toen ik hem had verteld hoe de vork in de steel zat en dat ik deze teamleider uit een vorige werksituatie goed kende en ik zeker wist dat deze teamleider professioneel genoeg was om onze persoonlijke relatie los te kunnen zien van het eventueel zakelijke "conflict" was Willem een stuk opgeluchter. Hij vertelde mij al van Gijs te hebben gehoord dat ik oké was. Ik heb Willem bedankt voor dit gratis advies. Ik was me bewust geworden van een, voor mij niet bestaande, valkuil. En Willem kon ik meegeven dat hoe of wat het ook is: leg het op tafel, want vaak kan je door te vragen in plaats van in te vullen een heel ander beeld krijgen. En ook werd het mij nog eens duidelijk dat ook ik de klanten nodig heb om mijn werkzaamheden en mijn aanpak door te vertellen en mij zo nog beter bij de klanten bekend te maken."

Ben je actief met geloof en spiritualiteit?

"Ik ben Katholiek opgevoed, maar ik heb niet zoveel met de katholieke kerk. Als ik in Italië ben, ben ik niet uit de kerk weg te slaan, ik vind het prachtige gebouwen dat wel maar daar houd het mee op wat het katholieke geloof betreft. Zoals Harry Jekkers zei: 'Ik ben niet gelovig, maar wat zou God daarvan denken? Dat is precies hoe het met opvoeding gaat je komt er nooit helemaal los van'. Ik probeer mijn leven te leiden als een goed mens. Het lukt me niet altijd, ik ben ook wel eens jaloers en ik heb er ook wel eens de pest in. Ik ben een mens en niemand is 100 procent goed."

Is er iets in jouw werkwijze wat jou onderscheid van een andere cvp'er?

"Ik probeer verder te kijken dan de onvrede van dit moment. De klant zelf in zijn kracht te zetten, dat vind ik heel erg belangrijk. Dat de klant zelf de oplossing vindt, zich daar prettig bij voelt en dat hij op een goede manier in de toekomst voor zichzelf kan opkomen."

Dat is helemaal empowerment,

"Ja, dat klopt. Als ik toch een keertje nodig ben, is het niet alleen voor de organisatie maar ook voor de klant een

leermoment, dat de klant denkt: 'potverdorie, het is niet zo gek om voor mezelf op te komen', die power zou ik graag meegeven. Je hoeft niet bang te zijn voor represailles van de begeleiding, die hebben echt niet zoveel macht. Wees je daar van bewust en ga er assertief mee om. Je mag ook wel eens ruzie maken met elkaar, daar hoeft je niet zo bang voor te zijn. Probeer bij jezelf te blijven en zeg tegen jezelf: 'zo wil ik het niet'. Het gaat om jou. De begeleiding is er om te ondersteunen. Jij beleeft je leven, dat is een groot voorrecht."

Hoe sta jij tegenover empowerment?

"Ik ben heel erg voor empowerment, maar het is niet zaligmakend. Ik denk dat je het met elkaar moet doen. Daarvoor heb je jezelf nodig en je begeleiding. Je kiest wat je nodig hebt. Als je klant bent van Bas van der Heijden of de Aldi, bepaal jij wat je uit de schappen haalt. Zo moet het ook in de zorg zijn. En mocht je als klant van Pameijer het idee hebben dat ik iets voor je zou kunnen betekenen, neem gerust contact met mij op."

Angelique Meijlink

Fotografie: Michiel van Gog

Cliëntenvertrouwenspersoon@pameijer.nl

telefoon 010-271 00 00

Je kan ook vragen of je doorverbonden kan worden naar mijn mobiel. Of direct naar mij mobiel 06.22.90.40.81 geen contact ? spreek mijn voicemail in en ik bel dezelfde dag terug, zelfs op zondag.

(Her)indicatie en pakket maatregelen in de AWBZ

Er zijn verontrustende bezuinigingen die de zorg treffen op komst. Het kabinet wil 800 miljoen bezuinigen! Omdat de AWBZ de snelst stijgende kostenpost in de gezondheidszorg is.

Deze bezuinigingen noemen ze pakketmaatregelen AWBZ. Ze beweren dat in de loop der tijd steeds meer mensen zonder matige of ernstige beperkingen gebruik is gaan maken van de AWBZ. Terwijl ik eigenlijk zie dat mensen te weinig begeleiding krijgen en die de zorg juist echt nodig hebben. Ook dat hebben steeds meer mensen de AWBZ nodig. Dat is volgens mij echt een gevolg van de ontwikkeling in de maatschappij. Je moet presteren en als je niet aan die eis kunt voldoen ben je al snel een buitenbeentje.

De verharding en vervreemding in onze cultuur speelt daar ook zeker een rol in en niet te vergeten de armoede. De bezuinigingen zullen er vooral zijn op de functie 'begeleiding'. Het geld dat hiernaar toe gaat, wordt vooral gebruikt om cliënten te stimuleren mee te laten doen in de samenleving en om eenzaamheid te voorkomen. Vanaf 2010 wordt dit niet meer betaald vanuit de AWBZ. Daarvoor moet je vanaf januari 2010 bij het WMO-loket van jullie gemeente zijn. Maar de meeste gemeenten zijn daar nog niet op voorbereid. Er worden op dit moment mensen uit de AWBZ geknikkerd. Dit betekent dat die cliënten geen recht op zorg meer hebben en dat ze pas geholpen worden als het echt fout is gegaan en niet meer als het dreigt fout te gaan. Er is geen zicht meer op. Ook schijnt het dat, ook al heb je de indicatie, het zorgkantoor niet alle uren uitbetaalt aan de zorgaanbieder. Wat is je indicatie dan eigenlijk waard, als die niet eens verzilverd kan worden? Het gaat met name om mensen die ambulante wonen. De zorgaanbieders krijgen er voor de beschermende woonvormen geld bij en van de ambulante wonende gaat er flink wat geld vanaf. Dit betekent dat de mensen in een beschermde woonvorm meer

geld opleveren voor de zorgaanbieders en dus aantrekkelijker zijn. Ik hoop dat de kwaliteit voor de ambulante zorg hier niet onder gaat lijden. Waar is dit kabinet mee bezig? Mensen die zorg nodig hebben moeten daar gewoon recht op hebben. Is het kabinet de normen en waarden aan het verkwanselen voor mensen die hulp nodig hebben!

Melden kan op

<http://www.meldpuntherindicatie.nl/> of 0900-2437070 het centrale telefoonnummer van de afdelingen informatie en klachtopvang van de Zorgbelang Organisaties. (10 cent per minuut dat is wel jammer) Nu probeert MEE de mensen op te vangen die hun indicatie verliezen, ze gaan kijken hoe ze de cliënt zijn netwerk

kunnen laten gebruiken. Bijvoorbeeld familie of vrienden die de rol van begeleiding willen overnemen. Als ze die mensen niet in het netwerk vinden willen ze verder kijken naar bijvoorbeeld: steunorganisaties, mantelzorgers en vrijwilligers. Bel naar uw eigen MEE-kantoor. Het adres en telefoonnummer is te vinden op: www.mee.nl of bel het algemene telefoonnummer: 0900 – 999 88 88 (lokaal tarief); je wordt dan automatisch doorgeschakeld. Ik hoop dat MEE een passende oplossing kan bieden. Maar ik voorzie wel weer een groep mensen die uit het zicht verdwijnen en moeilijk bereikbaar worden en misschien weer terug de zorg in komen met veel grotere en ergere problemen. De eenzaamheid zal weer meer toenemen. De verharding zet voort en de hulpvragende moet dus weer onder lijden.

Ricardo Mekken

[column]

Samen of alleen..

maak er lekker je eigen feestje van!

Het is weer december. De maand van de koude winteravonden, lichtjes aan de bomen en de familie feesten. Gezellig met elkaar warme chocolademelk drinken, surprises maken en cadeautjes uitpakken. Wat klinkt dit fantastisch, vind je niet? Helaas heeft niet iedereen dit geluk, het is en blijft een feit dat de December maand voor vele mensen een heel zware maand is om door te komen. Ikzelf vind dit ook een moeilijke maand. Mijn kerstdagen heb ik vorig jaar in het crisiscentrum doorgebracht. Ik heb uren zitten denken wat nou precies de reden was dat ik me zo rot voelde. Waarom roepen de feestdagen zoveel emoties op? Waarom nu uitgerekend deze dagen? Toen besepte ik dat er helemaal niets bijzonder is aan deze dagen. 27 December komt gewoon de zon weer op en tikt de klok op hetzelfde tempo als anders. We zijn zo geneigd er zo'n lading aan te geven. Het begint al een paar maanden van te voren. Reclames met gezinnen die het zo vreselijk gezellig hebben en lekker met elkaar rond de perfecte kerstboom zitten en de meest dure en exclusieve cadeautjes uitpakken. Wat ze echter niet laten zien is de dag erna, moeder die sjagie is omdat niemand wil helpen de rotzooi op te ruimen (iedereen is druk met zijn of haar nieuwe spullen te spelen inclusief haar man) De kinderen hebben het na een paar uur spelen wel weer gezien of hebben de helft van hun nieuwe speelgoed al gesloopt. En papa moet de hele maand januari zuinig aan doen omdat hij rood staat bij de bank. Klinkt het nog steeds zo fantastisch? Nee, maar dit is wel de realiteit. Niet iedereen heeft een gezellige familie om kerst mee te vieren en niet iedereen kan zich zakken met cadeautjes veroorloven. Nu een jaar later vraag ik mezelf af wat ik ga doen. Ik betrap mezelf erop dat ik me

inwendig weer druk loop te maken. Wat ga ik doen? Hoe kom ik de maand december door? Weer een sippe kippen kerst? Of gaan we er gewoon wat leuks van maken? Ik heb voor het laatste gekozen. Het is echt wat je er zelf van wil maken want er zijn wel degelijk leuke dingen te doen je moet alleen wel ff research doen waar en wanneer. Ik heb een aantal leuke activiteiten opgezocht op sites en wat mij zo verbaasde is dat er best veel te doen is. Er zijn heel veel plekken waar je heen kunt gaan om gezellig onder de mensen te zijn.

Rabia van der Graaf
Fotografie; Michiel van Gog

Voorbeelden van leuke activiteiten zijn:

De Santa Run in Rotterdam, het kerstcircus in Ahoy, het stadhuisplein in Rotterdam is omgedoopt naar winterse sferen met een markt, live optredens en een warm onthaal voor de Kerstman. Meer informatie hierover kunt u vinden op: www.vakantiesites.com/kerstvakantie.htm en dan doorklikken naar Zuid Holland.

Openingstijden DAC's tijdens de feestdagen:

1e kerstdag:

DAC Het Nieuwe Spoor gesloten
DAC Bijna Alles 14.30-21.45 uur
4-gangen diner € 5,=
(inschrijven voor 21 dec.)
DAC Vredenhof gesloten
DAC Noordoost gesloten
DAC Soeda gesloten

2e kerstdag:

DAC Het Nieuwe Spoor 14.00-21.00 uur
4-gangen diner € 4,50
(inschrijven voor 21 dec.)
DAC Bijna Alles gesloten
DAC Vredenhof gesloten
DAC Noordoost gesloten
DAC Soeda 11.00-15.00 uur
Warme lunch € 5,= (inschrijven voor 21 dec.)

Oudejaarsdag is alles open.

Nieuwjaarsdag:

DAC Het Nieuwe Spoor gesloten
DAC Bijna Alles 13.30-21.45 uur

En een greep uit de activiteiten vanuit de diverse instellingen:

Wie: Pameijer:
Wat: Kerststukjes maken (zonder opzetschaaltje 2,50 met 5,00)
Wanneer: 22 December, 14.00
Waar: Crooswijkse singel 66
Voor wie: iedereen die van gezellig bezig zijn houdt!

Wie: Het nieuwe Spoor
Wat: Op zoek naar een leuk museum ergens in Rotterdam
Wanneer: 23 december, 14.00 uur
Waar: 1e Pijnackerstraat 100b
Voor wie:

Wie: Pameijer
Wat: kerstdiner
Wanneer: 25 december, 13.30/21.45
Waar: Crooswijkse singel 66
Voor wie: voor iedereen, je moet je alleen wel van tevoren inschrijven bij Een van de medewerkers ivm. boodschappen, dan hoor je ook wat de kosten voor deze maaltijd zullen zijn. Dit zal een paar euro meer zijn dan de normale maaltijden.

Wie: Het Nieuwe Spoor
Wat: Museum Bezoek, Struinen op de Witte de With,
Wanneer: 30 december, 14.00 uur bij het Nieuwe Spoor
Waar: 1e pijnackerstraat 100b
Voor wie:

[activiteit[en]

Leven met een kind met psychische stoornis

Het hebben van een kind met een psychische ontwikkelingsstoornis is zwaar. Allereerst is het van belang om een zogenaamde handleiding te ontdekken. Dit gaat met kleine stapjes tegelijk. Eerst wordt de diagnose gesteld, waarna een zoektocht begint naar informatie. Gelukkig is er al het een en ander op de markt maar zaak is om het kaf van het koren te scheiden.

Het verstandigste is om eerst uit te vinden welke specifieke organisatie zich bezig houdt met de stoornis van je kind. Hier lid van worden is de eerste stap naar herkenning. Je ontmoet andere mensen die in het zelfde schuitje zitten en je kunt samen erover praten en elkaar daarbij tot steun zijn. Eventueel zijn er forums waar je met elkaar de problemen kunt bespreken en samen naar een oplossing kunt zoeken. Ook is het heel belangrijk om het kind zelf inzicht te geven in zijn of haar stoornis. Hierdoor weet hij/zij wat er precies aan de hand is en als het mee zit voelt het kind zich wat minder verward en kan het de verwarring ook een plaats geven. Vervolgens ga je op zoek naar de juiste hulp en begeleiding. Dit kan in de vorm zijn van therapie of een cursus zoals sociale vaardigheden.

In het geval van mijn dochter die PDD-NOS MCDD werd gediagnosticeerd op haar zesde bleek de cursus 'Beren op de weg' uitkomst te bieden om haar te leren met haar angsten om te gaan. Ook een cursus sociale vaardigheden gaf haar handvatten om met mensen in contact te komen op een minder geforceerde manier. Daar deze cursussen in groepsverband werden gegeven, had dit nog een tweede bijkomstigheid; de kinderen herkende bij elkaar de problematiek en liet ze voelen dat ze niet alleen waren. Na al deze trainingen is het belangrijk om het kind te leren hoe zij zich in de maatschappij moet handhaven. Dit is iets moeilijker aangezien de omgeving vaak niet begrijpt wat er precies aan de hand is. Door de mensen informatie te verschaffen over de stoornis effen je de weg naar begrip en erkenning. Althans dat hoop je. In de werkelijkheid gaat dat vaak iets moeilijker. Mensen met psychische stoornissen worden vaak aangezien als eng en onvoorspelbaar dus gevaarlijk. Dit beeld dient eerst omgebogen te worden naar de wetenschap dat eng en gevaarlijk niet aan de orde is, maar begrip en erkenning nodig is om het kind in zijn omgeving te laten functioneren. Echter geen mens is gelijk en iedereen heeft een gebruiksaanwijzing! Vindt deze gebruiksaanwijzing samen met de ouders en je ziet dat het kind opbloeit en een leer-schoon voor zijn omgeving kan zijn. Ieder mens heeft positieve en negatieve kanten zo ook iemand met een

psychische stoornis. Deze mensen zijn vaak wat directer in hun benadering hetgeen vaak op onbegrip stuit. Mijn dochter kan bijvoorbeeld zeggen wat ze op dat moment denkt of voelt zonder rekening te houden met haar omgeving. Dit soort kinderen neemt namelijk alles letterlijk; een voorbeeld dat ik altijd geef is dat als je zegt dat het buiten pijpenstelen regent, het kind gaat kijken of ze ook daadwerkelijk naar beneden komen! Dit kan leiden tot zeer geestige situaties.

Met humor kan je dan ook een hoop begrijpelijk maken. Je lacht het kind daarmee niet uit maar laat het zien dat het oké is om zo'n opmerking te maken maar dat dit vaak tot hilarische situaties kan leiden. Je kind gaat het dan ook in het juiste perspectief zien. Zij zal zich niet schamen om zich uit te spreken, maar zal er rekening mee houden dat er gelachen wordt. Waarbij het belangrijk is te weten dat men niet om haar lacht maar met haar mee lacht. Deze humor wordt een wapen om het sociale contact met anderen te vereenvoudigen. Ook is het heel belangrijk om het kind zelfvertrouwen en zelfkennis te geven. Dit is

geen makkelijke opdracht aangezien dit soort kinderen vaak heel onzeker is.

Probeer tegemoet te komen aan de wensen omtrent het uiterlijk. Uiteraard niet tegen je eigen gevoelens in, maar probeer compromissen te sluiten. Voor dit soort kinderen is het uiterlijk een wapen om zich tegen de maatschappij te harden. Bij mijn dochter is kleding en uiterlijk uitermate belangrijk omdat zij daarmee een opening creëert voor mensen om haar aan te spreken. In het begin vond zij dit heel moeilijk maar inmiddels heeft zij haar weg gevonden en kan zij zelfs van haar afblijven als zij iets niet oké vindt.

[ervaringen]

[open dag]

'De Uitdaging'

Door hun talenten te ontwikkelen en te stimuleren creëer je ook zelfvertrouwen en zelfrespect.

Neem het kind serieus en moedig het aan als blijkt dat zij ergens goed in is. Mijn dochter uit haar gevoelens het best in gedichten en verhalen. Ik laat haar deze opschrijven en antwoordt er eventueel op. Dit gebeurt meestal via de PC. Op Hyves of MSN schrijft zij haar verhaal en laat dit vervolgens aan mij lezen, zodat ik weet wat er in haar omgaat. Ik antwoord meestal op dezelfde manier en zo ontspint zich een vertrouwensrelatie.

Probeer haar ook te vertrouwen en geef haar een zekere mate van vrijheid om haar grenzen te verkennen en de wereld te ontdekken. In het begin is dit heel moeilijk omdat dit soort kinderen de grens tussen de werkelijkheid en fantasie niet begrijpen. Door het kind de ruimte te geven, leer je haar kennen en begrijpen en kan je fictie van realiteit onderscheiden. Teveel bescherming is niet goed, dan leren ze nooit om op zichzelf te staan. Vaak hangen dit soort kinderen heel erg aan een ouder en zoeken ze vaak bescherming. Dit is goed zo lang het klein is, maar als ze ouder worden komt onherroepelijk het losmakingproces en daar moet je het kind in sturen.

Laat ze een keer alleen naar school gaan of stuur ze om een boodschap naar de winkel. Gaandeweg ontstaat zo een zekere onafhankelijkheid. Het kind leert dat ze het alleen kan en zonder de bescherming van hun moeder of vader ook functioneert. Dit is heel belangrijk voor het groeiproces naar volwassenheid. Als ouder kan je er nou eenmaal niet altijd bij zijn en belangrijk is dan dat het kind op eigen benen kan staan. Het 1e losmakingproces begint op het voortgezet onderwijs. Dit is een hele hoge drempel die het kind zelf moet nemen. Je kunt halen en brengen, maar uiteindelijk zal je kind het toch zelf moeten doen. De meeste kinderen met een psychische stoornis gaan naar een speciale school, maar er zijn ook kinderen bij die juist meer baat hebben bij een reguliere school.

Nu kan ik natuurlijk een stukje over de ontzettend leuke Open Dag van de Uitdaging gaan schrijven. Waarin ik vertel dat het ruim een jaar geleden is dat de Vriendendienst en de Uitdaging van Stichting Corridor het pand aan de Provenierssingel hebben betrokken. Dat dit reden genoeg is om een feestje te organiseren. Maar hoe? En voor wie? En wat gaan we dan doen? Dat we besloten dat de Uitdaging een feestelijke Open Dag zou gaan organiseren. En dat het gelukt is: een yogales tussen alle borrelende mensen, samen een grote kartonnen doos vouwen, schilderen in de gang, een spetterend optreden van de Amsterdamse theatergroep ElsjeB en als dat je allemaal te veel werd kon je ook nog een stoelmassage in de Ruilwinkel krijgen. In het kantoor lagen allerlei folders, uitnodigingen voor activiteiten en op de computers waren video opnames en foto's te zien. Het was leuk, er zijn zo'n kleine 70 mensen geweest en iedereen heeft zich goed vermaakt.

Maar goed, wie zit er nou te wachten op zo'n stuk. Naar zo'n feest moet je gaan, niet erover lezen. En wat eigenlijk grappig is, is dat we iedere dag een open dag hebben. Dus heb je zin in wat vertier, ben je de vier muren van je kamer zat, loop eens bij ons binnen op de Provenierssingel nummer 66, waar je op corridoriaanse manier ontvangen wordt: tijdens de inloop met een praatje, een grapje of een lekker muziekje (al naar gelang de verschillende petten staan) en natuurlijk een kopje koffie. Tijdens de activiteiten die geboden worden kan je lekker ontspannen, cultuur opsnuiven, schilderen, gebruik maken van de pc's en nog veel meer. Dus heb je behoefte aan eens wat anders, dan zien we je graag!

Aranka van der Velde

Fotografie: Bas van Bellen

Toestaan

Toestaan
dat je onmachtig bent
Toestaan
dat je het niet alleen kunt
Toestaan
dat je niet alleen bent
Toestaan
dat soms anderen het even beter weten
Toestaan
zodat de lente
zich niet aan je voorbijtrekt ...

Toestaan
en de winter loslaten
Toestaan
en vertrouwen op je gevoel
Toestaan
dat ook jij verkeerd kan zitten
Toestaan
en je de weg laten leiden
naar een geplaveid bestaan ...

een voor allen
allen voor een

Erwin Tukker

[gedicht]

Omdat dit soort kinderen adaptief gedrag vertonen, is het belangrijk dat ze in een zoveel mogelijk naar de maatschappij gemodelleerde omgeving zijn. Hier door leren ze hoe zich te handhaven en bouwen ze een afweersysteem op. Het begin is vaak heel moeilijk, maar met een beetje hulp van de school kan het een succes worden. Helaas is het daar waar de schoen wringt. Veel reguliere scholen hebben weinig kennis en begrip voor dit soort kinderen en zien hen vaak meer als stoorzender en lastpakken dan als een uitdaging om er iets van te maken.

Mijn eerste raad zou dan ook zijn; probeer op de PABO de toekomstige leerkrachten al te voorzien van informatie omtrent de diverse psychische stoornissen die kinderen kunnen hebben. Algemene kennis omtrent deze problematiek is van levensbelang. Elk kind heeft zijn eigen gebruiksaanwijzing maar door enig begrip van welke stoornis het is, zou dit geen probleem moeten zijn. Volgens schakel je professionele hulp in d.m.v. een ambulante begeleider. Deze kan zowel de school als het kind begelei-

Word lid van onze werkgroep IPR!

Integrale psychiatrie is een onderdeel van de 'integrale geneeskunde'. Integrale psychiatrie is een open houding ten aanzien van alle soorten therapie (of die nu regulier (gewoon of standaard), complementair -aanvullend- of alternatief heten) en allerlei vormen van therapie en behandeling, zoals haptotherapie, lichaamsgerichte therapie, werken met kruiden en bijvoorbeeld acupunctuur. Bij de

den d.m.v. een handelingsplan. Dit is een soort gebruiksaanwijzing die dient om de school en het kind handvatten te geven hoe met problemen om te gaan. Voorbeeld is een vaste plaats van het kind in de klas zodat alles overzichtelijk wordt. Ook een aanspreekpunt in de vorm van een mentor is heel belangrijk. Het kind weet dan dat er in geval van conflictsituaties iemand is die naar haar luistert en haar begeleidt deze situatie op te lossen. Dit schept rust. Duidelijkheid in de klas wat er gaat gebeuren en hoe iets gedaan moet worden, geeft het kind de gelegenheid de opdrachten uit te voeren naar behoren en brengt rust in de chaos die zo'n kind vaak ervaart. Dit zijn enkele punten die een school naar mijn bescheiden mening zou moeten kunnen opbrengen. Het vraagt niet veel tijd en andere kinderen hebben hier ook vaak baat bij. Zijn het niet de woorden van vadtje Kats die vroeger al reinheid, rust en regelmaat predikte? Nou deze woorden zijn nog steeds van kracht. Als je kijkt naar de huidige tendens in scholen waar bij geweld, verzuim en onverschilligheid de boventoon voeren, lijkt het me zaak om er eens flink met de bezem doorheen

te gaan en deze oude waarden in zijn volle glorie te herstellen. Elk kind is gebaat bij structuur en volgens mij is dit de enige manier om de wereld te behoeden voor verval. Deze kinderen gaan later de maatschappij in en bepalen dan het straatbeeld. Wat is er mooier dan een wereld bestaande uit tolerante, zelfbewuste, ontwikkelde volwassenen die de huidige tendens doorbreken? Hiervoor zou het voortgezet onderwijs een aardige zet in de goede richting zijn. Misschien is het toekomstmuziek, maar mij lijkt dat het accepteren van iedereen zoals hij is en hem of haar te helpen zichzelf te ontwikkelen een stap vooruit. Dus lerarenopleidingsinstituten zet de deuren open en kweek begrip bij de toekomstige leraren en leraressen. Geef ze kennis, want kennis is macht, en laat de kinderen met psychische stoornissen infiltreren in deze maatschappij zodat we gezamenlijk aan de maatschappij kunnen werken. Geef dit soort kinderen een kans en zorg dat ze later niet tot last zijn van de overheid door ze in een hoek te drukken of ze een stempel te geven met 'niet geschikt'. Ik ben ervan overtuigd dat de Gezondheids-

zorg het minder druk zou krijgen om dit soort mensen op te vangen. Als men mensen met psychische stoornissen een volwaardig bestaan laat leiden, verlicht dit de druk op de samenleving en gebeuren er ook minder wanhopige acties zoals bijvoorbeeld in Apeldoorn. Begin bij de bron en laat kinderen met een psychische stoornis uitgroeien en zich ontwikkelen als volwaardige individuen die met een beetje hulp goed kunnen functioneren in de maatschappij. Verbeter de wereld, begin bij jezelf.

Corinne Vinks-Schrader

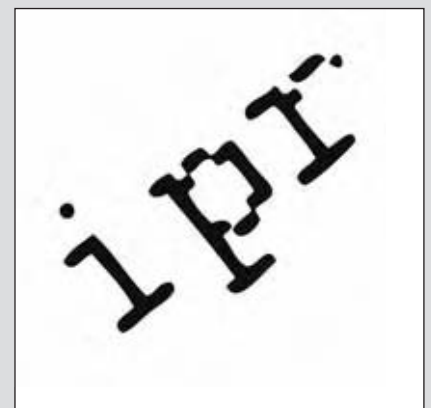
keuze voor een behandeling wordt rekening gehouden met de belevingswereld en de wensen en ervaringen van de cliënt, de (culturele) achtergrond en relatie tussen cliënt en hulpverlener. In recent onderzoek is gebleken dat veel mensen met psychische problemen gebruik maken van alternatieve en aanvullende hulpverlening.

De werkgroep IPR (Integrale Psychiatrie Rijnmond) komt maandelijks bijeen bij het Basisberaad. De maandelijkse vergadering is een uitwisseling van allerlei mensen die actief zijn op het gebied van de integrale psychiatrie in de regio Rijnmond. We kunnen cliënten en belangstellenden van dienst zijn door informatie te geven over andere, alternatieve of aanvullende benaderingen in de geeste-

lijke gezondheidszorg en de verslavingszorg. We werken vanuit het consumentenperspectief. Een belangrijke vraag is: wat heeft de consument aan deze nieuwe trend? Wat werkt en wat niet? Wat is betrouwbaar en wat niet? Waarvoor krijg je een vergoeding en waarvoor niet? Welk aanbod is er op dit gebied in de regio Rijnmond?

Heb je interesse in dit onderwerp en wil je meedoen met onze werkgroep, geef je dan op bij René Kragten.

Email: rkragten@zorgbelang-zuidholland.nl
Uiteraard kun je een keer meedoen om te kijken of de werkgroep iets voor je is en voor overige vragen kun je terecht bij René Kragten.

[oproep]

DUKU FESTIVAL

Op 17 oktober, de Werelddag tegen de armoede van de Verenigde Naties organiseerde Rosa! het Duku Festival.

Heel toepasselijk want duku betekent geld in het Nieuw - Rotterdams en als je geen duku hebt moet je pinaren en dan ga je hosselen om er weer bovenop te komen. Op het Duku Festival was er gelukkig van pinaren en hosselen geen sprake. Het werd een vrolijk feest zoals op de foto's van Edwin te zien is. In de grote zaal van gebouw de Heuvel schuin tegenover de Laurenskerk werd het een leuk feest met vooral jonge bezoekers, lekker eten, optreden van rappers en rijmers, toneel, film, debat, muziek en dansers. Voor ieder wat.

Rosa! is de Rotterdamse Sociale Alliantie en vormt een netwerk van organisaties tegen armoede. Vakbonden, kerken, maatschappelijke organisaties en de leden van de grote familie Platzak die weten wat armoede is vormen samen de Rosa! Tijdens het Jongerenjaar in Rotterdam heeft Rosa! zich vooral op die jongeren gericht. Vorig jaar had Rosa! op die Werelddag die al sinds 1992 wereldwijd wordt georganiseerd een conferentie belegd met de naam "(Z)onder dak met Rosa!". De jongeren met huisvestingsproblemen die daar toen aan deelnamen

wilden graag in het jongerenjaar 2009 duidelijk aandacht geven aan de dakloze en thuisloze jongeren. Samen met de Straatadvocaten Rotterdam, de Stichting Wilskracht en het Leger des Heils heeft Rosa! Een manifestatie neergezet die stond als een huis. Een feest met een boodschap.

Alexander Borst, de voorzitter van Rosa! opende het feest en stelde Luciano Winter voor als presentator van de festiviteiten op deze manifestatie. Als eerste kwam Sander de Kramer, redacteur/oprichter van de straatkrant aan het woord met een prachtig verhaal over hoe te hosselen in tijden zonder duku. Rotterdam kent een bedelverbod dus hand ophouden en zielig kijken is er niet bij. Hij vertelde van de aardappel op de uitlaat truck van Willem die zo op een druk punt bij een stoplicht auto's tot staan wist te brengen die dan alleen door zijn technisch inzicht en hulpvaardigheid weer tot actie kwamen. De dankbare automobilist had dan natuurlijk op een voorzichtige suggestie van Willem "weet je wel wat dat bij een garage zou kosten?" graag een ruime fooi over voor de hulpvaardige "toevalli-

ge" voorbijganger die zijn auto toch maar weer mooi aan de praat had gekregen. En Willem hoefde die dag niet meer te pinaren want hij had weer duku op zak!

Na de lunch traden de Shuffles op en interviewde Luciano enkele bezoekers over wat zij zouden doen als ze wethouder van Rotterdam waren om de armoede in Rotterdam te bestrijden en of die Werelddag tegen armoede ook zou helpen. Daarna de rappers the ShaQ en J.i.zLe met hun act.

Hans Goosen van Rosa! gaf een inleiding op de DUKU-DOCU film, vijf inspirerende en beeldende verhalen van jongeren in Rotterdam van 17 tot 27 jaar met een moeilijke startpositie. Weinig duku dus. Rosa! heeft van de tekst van deze vijf interviews met Dominic, Katia, Kevin, Liora en Ben een verslag gemaakt dat bij hun kantoor aan de Hang nummer 7 in Rotterdam ook te krijgen is in de vorm van DUKU-krant nummer 1. Ook bij de bezoekers kwamen de verhalen los na het zien deze film.

Het open podium voor dichtkunst kwam als volgende punt op het programma. De dichters van de Straatkrant die elke week bij elkaar komen om hun gedichten te laten horen en weer nieuwe te maken lieten hun poëtische prestaties horen. Ook de Rijminstructeur Coen van

der Spek trad op Hij was dit keer samen met een Rijminstructrice, Elfi Tromp. Zijn tempo en inspiratie niveau lagen als altijd hoog, terwijl zij duidelijk en gericht op aardse dagelijkse zaken overkwam. Jin en Jang in topformaat. Theater Formaat bracht de volgende zaak: ABU. Het verhaal van een man die uit Afrika kwam met gevaar voor eigen leven en ten koste van zijn laatste duku en dan hier in het oerwoud van ambtenaren, regelingen, instellingen en vergunningen totaal de weg kwijt raakt en verslonden wordt door de monsters bureaucratie en psychiatrie. Een weg terug is er niet. De spelers van Formaat laten je dit drama door hun overtuigende spel meeleven en je krijgt echt medelijden met Abu, vertolkt door Vincent, die zich uit zijn veilige dorpsgemeenschap heeft laten weglukken door de verhalen over de rijkdom en luxe in het westen. Het feest eindigde met muziek en dans. We wensen Hans Goozen en Thérèse Steur die we hebben leren kennen als een vader en moeder van de sociale alliantie Rosa! veel geluk met deze DUKU-manifestatie. Moet het niet een jaarlijkse traditie worden? Wij zullen er zijn en er in Denkraam over berichten!

Jan Bijl, Fotografie: Edwin Rosenquist

Om jou gaat het

jij
appel, die ver van de boom valt
jij
muis die danst als de kat van huis is
jij
die over een nacht ijs gaat
om jou gaat het

jij
die een goed begin maakt aan
het werk dat nog niet half afkomt
jij
eenzame zwaluw die plotseling zomers maakt
jij
kat die gloeiende hete brij eet
en jij
ezel die zich honderd keer aan dezelfde steen stoot
om jou gaat het

om jou
verre vriend die meer betekent dan een goeie buur
om jou
schoenmaker die niet bij je leest blijft
om jou
die liever een vogel in de lucht hebt dan tien
in je hand

om jou
die weet
dat de waarheid de leugen niet achterhaalt
dat de tijd niet alle wonden heelt
dat zelfs de liefde de dood niet overwint
om jou
ontdekkingsreiziger van alle dag
om jou gaat het

anoniem

gedicht]

De reo
wens
een goe

lactie
st u
d 2010

BRATIS
MIE TE NEMO

Slechte tijden, goede tijden

Een impressie van de slotconferentie van het project EHBO (Eerste Hulp Bij Onafhankelijkheid) voor RCO's (Regionale Cliëntenorganisaties) van Voice, gehouden op woensdag 30 september, in 'In de driehoek', Utrecht

Halverwege de opening werd ik op mijn schouder getikt door onze hoofdredacteur, die net binnen was gekomen. 'Jij ook hier?' Jazeker, een interessante bijeenkomst die me weinig of niets kost laat ik niet snel aan me voorbij gaan, zeker niet als er ook nog wat oude bekenden uit het verleden van het Basisberaad rondlopen. En, later op de middag, 'als je toch hier bent, kan je er ook wel wat over schrijven'. Oké dan, al was dat niet mijn bedoeling toen ik vanmorgen van huis vertrok.

'In de driehoek' bevindt zich pal naast de Neo Romaanse Sint Gertrudiskathedraal (uit 1914), en is gebouwd rond de Gertrudiskapel, een oud-katholieke schuilkerk uit 1640 die in 1993 gerestaureerd is. Die prachtige barokke kapel vormt het decor voor de plenaire bijeenkomsten van deze dag. De conferentie wordt geopend door Renée Smulders, directeur van het samenwerkingsverband Cliëntenbond-Voice (en een van de bovengenoemde oude bekenden). Ze draagt de conferentie op aan het Basisberaad Rijnmond, dat na het faillissement een doorstart maakt, en introduceert de dagvoorzitter, Rotterdamse Carrie (zo staat ze in het programma vermeld), en onthult dat die oorspronkelijk uit Utrecht komt. Carrie vertelt: "Ik kwam aan op Rotterdam Centraal, en meteen waaide de wind mijn kapsel door de war. Ik wist toen nog niet dat het in Rotterdam altijd waait. Ik liep tegen een oudere man op en maakte mijn excuses. 'ach, krijg de tering' was het antwoord. Koud in een nieuwe stad en meteen een cadeautje, weliswaar de tering, maar toch. Ik voelde me er meteen thuis". De toon voor een goede conferentie was daarmee gezet.

Voor het vervolg van de opening geven een aantal deelnemers een kort verslag

van de situatie van hun RCO in hun regio: Jean Acampo van Basisberaad Nijmegen, Evelien van Dijk van Stip Flevoland, Eduard van Leeuwen van RCO De Hoofdzaak, en Petra van Buren van ZOG Midden Holland. Na afloop van elk verhaal wordt dit door het Nederlands Terugspeel Theater (Wim Hilgerman en vijf medespelers) omgezet in een toneelstukje met muziek en zang. Het zorgt voor een leuke en positieve start van de conferentie.

Na de koffiepauze kan er gekozen worden uit 2 workshops en een kennismarkt voor RCO's. Voor de workshop 'ga uit van eigen kracht!', waar ik me voor had opgegeven, moeten we een smalle trap op naar een zaaltje op de tweede verdieping. 'Dit gebouw is niet toegankelijk voor minder validen, en daarom ongeschikt voor deze bijeenkomst' constateert Gezien Reinders. Zij is directeur van het Stedelijk Overleg Lichamelijk Gehandicapten Utrecht, en leidt deze workshop. Je moet de belangen van je mensen verkopen, en daarbij pragmatisch zijn. Zo heeft zij eens een rechter recht laten spreken in het fietsenhok van de rechtbank, bij gebrek aan een andere ruimte. Lastig hierbij is dat belangen soms tegenstrijdig zijn. Zo willen mensen in een rolstoel zo min mogelijk obstakels, terwijl blinden en slechtzienden juist gebaat zijn bij duidelijke begrenzingen. De gemeente Utrecht houdt zich aan agenda 22, de standaardregels van de Verenigde Naties voor gelijke kansen voor mensen met een handicap. Alle beleid raakt mensen met beperkingen. Kom niet met je verdriet, maar kijk naar je problemen en zoek naar de verandermomenten. Ze citeert Loesje: 'machteloosheid is een gevoel en geen positie'. Voor goede

belangenbehartiging moet je schaken op drie borden: je moet in gesprek zijn met de ambtenaren, de wethouder en de gemeenteraad.

Er volgt weer een plenaire bijeenkomst: 'zwaar weer voor RCO's'. Aukje Leemeijer presenteert, met assistentie van Daphne Wiersma, de door hen gemaakte analyse van de ontwikkelingen, kansen en bedreigingen van de RCO's. Uit een bijeenkomst met enkele RCO's kwam een interne analyse, waarbij de ervaringskennis en het dicht bij de doelgroep staan als sterke punten werden benoemd en de grote regionale verschillen en de versnippering van de belangenverenigingen als zwakke punten. Als bedreigingen werden vooral externe factoren gezien: de marktwerking en de eisen van de financiers, en de beperkte mogelijkheden van de WMO. Hiernaast leggen Aukje en Daphne een door henzelf met Jaap Kemkes gemaakte externe analyse. Naast de externe factoren van marktwerking en verzakelijking en de gewijzigde financiering zien zij ook een aantal interne factoren, zoals het ontbreken van zakelijkheid (men praat liever niet over geld), naief optimisme (de subsidies komen toch wel), te veel naar binnen gericht zijn (vooral bezig met de eigen activiteiten), Calimerodenken en slachtofferschap. De unieke waarde van de RCO's is dat zij werken voor en door cliënten, met de daarmee aanwezige ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid, en dat zij laagdrempelig en onafhankelijk zijn. Ze concluderen dat er veel gebeurt, maar dat het resultaat nog onvoldoende is. De onafhankelijkheid wordt bedreigd, maar er zijn kansen, en voor de toekomst moet gezocht worden naar nieuwe wegen.

Er volgt een paneldiscussie onder leiding van Carrie met zes deelnemers: Boris Franssen (adviseur en methodiekontwikkelaar), Joost Blommendaal (projectadviseur fonds Nuts Ohra), Marijke Knuttel (voorzitter van de werkgroep Wenkend Perspectief), Marjan ter Avest (directeur Landelijk Platform GGz), Ferry Wilemse

[impressie]

(beleidsmedewerker gemeente Leeuwarden) en Jeroen Crasborn (medewerker Agis Zorgverzekeringen).

De discussie is interessant, waarbij vooral het aandeel van Jeroen Crasborn als verzekeringsman groot is. Een deel van de discussie gaat over de crisiskaart.

Voor de RCO's en de cliënten is een onafhankelijke consultant van groot belang, en is een contract met de zorgorganisatie niet nodig, want afspraken worden gemaakt met de individuele behandelaren van de crisiskaarthehouder. De verzekeringsman is het hiermee niet eens.

Voor een uitgebreid verslag is hier geen plaats, en bovendien zit ik op de deadline (memo aan mezelf: nooit het moeilijkste deel bewaren voor vrijdagmiddag half vijf) daarom hou ik het hierbij.

(Voor een uitgebreid verslag: zie de website van Voice)

Ferry willemse wijst er op dat het centrale thema van de WMO participatie van kwetsbare burgers is. Het gaat niet om ziekte en verzekering, maar om faciliteren van participatie. En het is niet de wet die iets doet, maar de gemeente die de wet moet uitvoeren.

Dan is het tijd voor de lunch. Warme quiches en rijk belegde broodjes. De rokers hebben pech, want na een lange zomer is de herfst vandaag begonnen en de hele dag miezert het uit een grijze lucht. Na de lunch is het tijd voor het feestelijke hoogtepunt van deze dag: de overhandiging van het handboek 'Eerste hulp bij onafhankelijkheid voor regionale cliëntenorganisaties', het eindproduct van dit project. Janke Witting, van de Stichting AanZet overhandigt het eerste exemplaar, vergezeld van een koffertje met symbolische inhoud, aan Yolán Koster (bestuurslid van de Coalitie voor Inclusie en van de Stichting Presentie). In haar dankwoord geeft ze een inkijkje op de inhoud: het handboek heeft twee gezichten. Een praktische kant met tips en voorbeelden, en een inhoudelijke kant over de visie en de betekenis van ervaringskennis. Aan het slot van de conferentie zal elke deelnemer een exemplaar meekrijgen. In veel landen om ons heen zijn Independent Living Centra ontstaan, waar mensen met

beperkingen op allerlei gebied terecht kunnen voor uitwisseling van tips, ervaringen en know-how. In Nederland zijn die centra nooit van de grond gekomen. Wellicht kan dit handboek de aanzet vormen voor verandering. Ten slotte houdt ze een pleidooi voor het sociale model, waarbij de mens niet alleen gezien wordt als zorgconsument met een individueel probleem, zoals in het huidige medische model, maar als coproduct, als deelnemer van de samenleving. Daarbij kijk je ook naar de manier waarop de samenleving omgaat met mensen met beperkingen. We zijn meer dan waar we aan lijden.

Een tweede ronde workshops volgt. Ik heb gekozen voor de workshop 'Goede roerders'. Over besturen en managen van een RCO, door Peter Kouwenberg (voorzitter Raad van Bestuur van de Willem Schrikker Groep voor Jeugdzorg). In een voorstelronde peilt hij eerst de verwachtingen van de deelnemers. Er blijkt vooral behoefte aan kennis over goed bestuur en goed management. We krijgen dan ook - via veel interactie met praktijkvoorbeelden - veel nuttige tips. 'Als manager heb je geen macht, je hebt gezag, en dat krijg je door de manier waarop je handelt in crisissituaties. Het is belangrijk dat je transparant bent en

moeilijke beslissingen met respect neemt. De rolverdeling tussen bestuur en directeur moet duidelijk zijn. Taken moeten afgebakend zijn en er moet evenwicht zijn tussen de zakelijke kant en persoonlijke betrokkenheid. Veiligheid, een goede werksfeer en de bedrijfsvoering zijn taken van de manager. Inhoud, visie en doelstelling zijn taken van het bestuur.' Bij kleine organisaties als RCO's gaat het om enkele mensen, en er is behoefte aan sparring partners.

Het samenstellen van een goed functionerend bestuur is vaak een zoektocht. 'Je hebt een goede mix van kwaliteiten nodig, bijvoorbeeld een financiële man, een politicus, vooral mensen met een eigen netwerk dat je kunt inschakelen indien nodig. Je moet weten wat je competenties zijn en waar je ontbrekende kwaliteiten kunt halen' 'Wat je zelf niet kunt doen moet je een ander laten doen'. Uitvalproblemen komen in elke organisatie voor. Je kan een beroep doen op een grote organisatie - maatschappelijk ondernemen is de een trend- of een werkstage voor een student.

Tot slot geeft hij nog een aantal tips van Stephen R. Covey ('the 7 habits of highly effective people', 1989): 'wees proactief: geef zelf je leven vorm, begin met het doel voor ogen, begin bij het begin, met

de belangrijkste dingen, denk in termen van win - win: kijk naar gezamenlijk voordeel, probeer eerst te begrijpen en dan begrepen te worden, werk synergetisch: gebruik de verschillen om tot een beter resultaat te komen, en hou de zaag scherp: blijf je ontwikkelen. Niet de klok, maar het kompas is je belangrijkste instrument. Plan activiteiten op basis van urgentie en belangrijkheid. Over deze laatste tip merkte een deelnemer op: "een vriendin van me werkt in de verpleging, en zij zegt vaak: 'ach, er komt geen bloed uit' als iets wel belangrijk is, maar niet urgent"

Ten slotte wordt de conferentie plenair afgesloten met een blik op de toekomst, de agenda voor 2010 en 2011 voor RCO's en Voice. Titia Feldmann (bestuurslid) en Renée Smulders (directeur) presenteren de vier agendapunten voor de komende twee jaar.

RCO's weten waar ze voor staan en wat ze te bieden hebben. Zij kiezen voor sociaal ondernemerschap.

RCO's zijn trots op zichzelf. Hun vrijwilligers, medewerkers en bestuursleden zijn ambassadeurs voor participatie en emancipatie en treden actief naar buiten.

Voice verschuift haar accent van landelijke lobby naar regionale versterking

gedicht]

Novembermaandagblues

van RCO's. Collectieve ondersteuning en ondersteuning op maat van RCO's Voice wordt onderdeel van één krachtige algemene belangenorganisatie voor (ex-) cliënten van de GGz, verslavingszorg, maatschappelijke opvang en kwetsbare burgers.

Carrie sluit het officiële gedeelte af met de mededeling dat ze onder de indruk is van het congres: 'hier is echt met elkaar gepraat en naar elkaar geluisterd, ik heb dat wel anders meegemaakt'.

Omdat dit de officiële laatste werkdag is van Renée Smulders, nemen haar collega's van het projectteam - Niki Schipper, Daphne en Aukje - op een ludieke manier afscheid van haar. Met allerlei symbolische cadeautjes wordt ze nog eens in het zonnetje gezet en geprezen om haar vakmanschap, betrokkenheid en doorzettingsvermogen. Hierna was het tijd om onder het genot van een hapje en een drankje nog even na te praten.

Een uitgebreid verslag van dit congres is te vinden op de website van voice: www.voicenederland.nl

Ernest Smit

Fotografie Michiel van Gog

Buiten wapperen de vlaggen strak
Buiten jagen donkergrijze wolken langs een iets minder donkere lucht
Buiten danst een wolk spreuwen een afscheidsgroet
Buiten huilt de wind om het huis
En het wil maar niet licht worden

Er zit nog blad aan de boom

Binnen zingt Alison Krauss een duet met Robert Plant op mijn stereo

En ik ben op zee met mijn gedachten
Het hout kraakt en het touw kraakt
De golven klotsen tegen de boeg
Het schip gaat naar de kelder, zoveel is zeker
Dat hoor je
aan het kraken van het hout, en het kraken van het touw
Nog is de zee kalm

Een banjo tokkelt, een viool klaagt
De aangetikte snaar van een banjo, de aangestoken snaar van een viool
En Alison Krauss zingt

Een vlaag regen slaat tegen het raam
En het wil maar niet licht worden

Ernest Smit

Ik ben zo verdrietig

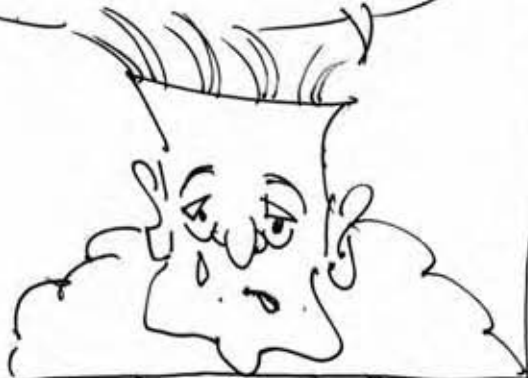

pappa
mamma.

[henkie
denkie]

Waarom ben ik zo onverschillig en lusteloos

Het zit zo diep die eenzaamheid

Hoe gaat het

Je bent een beetje stil

Iedereen is wel eens somber

Je bent een mens je mag verdrietig zijn.

Ik ben blij dat iedereen zo aardig voor me is

De assistent van de cliënt

Regelmatig vertel ik enthousiast over de Crisiskaart. Normaal doe ik dat samen met mijn cliënt die gebruik maakt van deze kaart. Ik heb de ervaring dat het veel indrukwekkender is wat een cliënt vertelt dan dat een hulpverlener dat doet. Een cliënt maakt het immers aan den lijve mee, een hulpverlener staat er naast.

Ik ben Judith de Jonge en werk als Sociaal Psychiatrisch Verpleegkundige momenteel in een algemeen ziekenhuis. Hiervoor werkte ik in een polikliniek van het Delta ziekenhuis in Rotterdam.

Ik wil graag vertellen over Karen die ik jaren geleden ontmoette en mij vroeg of ik haar behandelaar wilde worden. Ze had twee behandelingen waar ze heel tevreden over was en ze

had de pech dat ze allebei met pensioen gingen kort na elkaar. Ze wilde geen therapie meer maar wel begeleiding. Ik ben akkoord gegaan en langzaam aan is er door de loop van de jaren heen een band ontstaan. Als ik een andere baan kreeg veranderende Karen mee. Ik heb veel van haar geleerd, vooral wat ik wel en niet moet doen in een crisis situatie.

We hebben samen de nodige crisissen meegemaakt en geloof me een crisis hoeft geen ramp te zijn. Hoe afschuwelijk ze ook voor haar zijn, ze hebben haar iedere keer een stukje verder gebracht. Ik heb haar zien veranderen van een afhankelijke vrouw met psychiatrische problematiek naar een zelfstandige vrouw met een baan, een ruime vrienden/kennissen kring, altijd in voor commissies op scholen, sportverenigingen en dergelijke. Toen ik haar net kende wilde

ze goed voor haar kind zorgen maar wat ze met de rest van haar leven aanmoest wist ze niet goed. Ze heeft jaren gebruik gemaakt van de GGz en zich daar afhankelijk van gevoeld. Toen ze kennis maakte met de crisis kaart heeft ze de touwtjes van haar leven in eigen hand genomen en precies beschreven hoe ze behandeld wil worden. Ze is

een realistische vrouw die weet dat ze met enige regelmaat in een crisis beland. (al moet ik zeggen dat de tussenpozen steeds langer zijn en dat de crisis zelf niet lang meer duurt) Een van de dingen die ze zeker wist was dat ze niet meer opgenomen wilde worden. Ze heeft de zorg voor haar zoontje en ze vind het belangrijk om thuis te zijn en te blijven. Hoe kon ik haar beloven dat ik me aan deze afspraak zou houden? Ik wist van haar dat ze behoorlijk suïcidaal kon zijn in een crisis. Hulp vragen was niet haar sterkste kant en dat was toch echt nodig voor mij om met haar te kunnen werken. We hebben gekeken naar wat veilig was zowel voor haar als voor mij. Één van de afspraken was dat ze me kon bellen. Ze heeft mijn 06 nummer en ik beloofde haar dat ik haar terug zou bellen binnen 24 uur. Het idee dat ze me 24 uur kon bereiken gaf haar al een veilig

gevoel. Ze heeft heel wat moeten overwinnen om te bellen, vooral als ik niet meteen opnam. Ze had dan eindelijk moed verzameld en kreeg dan een voice-mail! Ze had dan het gevoel laat maar zitten. Het is haar wel gelukt. Er waren crisissen waarin ik mijn hart vasthield.

We hebben elkaar leren vertrouwen. Beiden moesten doen wat we zeiden. Zij moest bellen, ik moest komen. De eerste jaren kwam het voor dat ik, tijdens een crisis, iedere dag langs kwam. In het weekend belde ik haar even op. Ik stuurde smsjes die ze na kon lezen wat haar houvast gaf. Het is ons gelukt om haar nooit meer op te laten nemen. Karen kreeg steeds meer zelfvertrouwen en begon er eindelijk in te geloven dat, ook al heeft ze een GGz verleden, ze heel wat kan. Ze is de schaamte voorbij, heeft geaccepteerd dat ze is wie ze is. Accepteren betekent niet hetzelfde als goedkeuren maar wel kijken naar wie en wat ze nu is om vandaaruit keuzes te maken. Ze heeft geleerd om in een moeilijke situatie niet meer te zeggen; dat kan ik niet aan en zo steeds weer het stempel te krijgen van een "zwakke" psychiatrische patiënt. De buitenwereld is nu eenmaal niet zo vriendelijk en staat snel klaar met een oordeel. Nee, nu kijkt ze naar wat ze het best kan doen in een bepaalde situatie.

Dat gevoel wat ze kreeg toen ze de Crisiskaart maakte, voor het eerst zelf bepalen wat goed voor haar is, is alleen maar sterker geworden. Ze heeft me nog maar zelden nodig en ooit komt er een tijd dat zelfs dat niet meer nodig is maar daar moet ze aan toe zijn.

Judith de Jonge

HART VOOR JONGEREN

Jenny de Jeu heeft hart voor de jongeren. Waar mogelijk zal zij hen ondersteunen om hun doel te bereiken. Ondersteuner van een cliëntenraad voor jongeren is dan ook haar beroep. Toch is dat een vak dat je op geen school kan leren.

In de opleiding voor hulpverlener in de zorg voor de geestelijke gezondheid wordt geen aandacht gegeven aan de inspraak die klanten van de GGZ kunnen hebben op hun behandeling. Toch zal een goede en moderne instelling voor die zorg altijd in overleg met hun klanten de behandeling uitvoeren. En de inspraak van die klanten in de vorm van een cliëntenraad is dan ook wettelijk verplicht. Dit geldt ook voor die klanten die niet meer voor verpleging opgenomen zijn maar ambulante hulp krijgen van hulpverleners die je thuis komen opzoeken. Zo is Jenny de Jeu de ondersteuner van de enige Jeugdtraid voor jonge klanten van ambulante psychische zorg in Nederland. Deze primeur heeft GGZ Rivierduinen waar Jenny de Jeu sinds 2005 in dienst is. (in dienst veranderen in 'werkt'aangezien ik niet in dienst van de instelling ben). Daarvoor

werkte zij als hulpverlener in de maatschappelijke opvang voor mensen zonder dak of zonder thuis in een sociaal pension en een slaaphuis. Jenny miste daar vooral de mede zeggenschap van de gasten, die maar te aanvaarden hadden wat hun werd aangeboden.

Bij Rivierduinen ligt dat anders. Rivierduinen omvat de regio Leiden en omstreken. Bij Leiden komt immers de rivier de Rijn tussen de duinen door in zee uit. (Wel hebben de Rotterdammers het water van die Rijn gejat om het via hun nieuwe waterweg naar Hoek van Holland te sturen zodat ze zelfs hun regio Rijnmond durven noemen. In Leiden weten ze wel beter) De GGZ Rivierduinen stelt de klant centraal. Er wordt duidelijk uitgelegd wat de mogelijkheden zijn voor therapie en herstel. Er wordt niet meer hulp gegeven dan nodig is, maar

wel voldoende hulp als die noodzakelijk is. Alles in helder overleg met de klanten zelf. Zo maakt de zorg zo weinig mogelijk inbreuk op je gewone leven. Opname alleen als het door een crisis niet anders kan en dan zo kort mogelijk. Zo blijf je zelfstandig maar kan je wel rekenen op hulp en begeleiding zo lang dat nodig is.

Er zijn in Nederland zo'n 250.000 jongeren en kinderen die ambulante psychische hulp krijgen vanuit de GGZ. Een kwart miljoen jongeren, dat is heel wat. Veel krijgen thuis hulp, op hun kamer, in een beschermde woonvorm of nog gewoon bij hun ouders. Is niet te zeggen dat de 6000 zwerfjongeren onderdeel zijn van de GGZ doelgroep. Maar ruim 6000 deskundigen denken dat dit er 2 á 3 x zoveel zijn van hen zijn zwerfjongeren die hun eigen huis zijn kwijtgeraakt. In het Kralingse Bos of in een portiek zul je ze niet gauw vinden. Veel jongeren hebben nog een goed netwerk en kunnen bij vrienden slapen. Maar voor hoe lang? Vaak gaan ze na een paar dagen met de rugzak of weekendtas weer verder naar een ander slaapadres. Maar de onzekerheid van het

zwerfende bestaan, geldgebrek en diefstal kunnen voor heel wat problemen zorgen. Er is daarom een landelijke Stichting Zwerfjongeren Nederland die zich inzet voor de belangen van deze groep jongeren. Het gaat om een steeds jonger wordende groep rond de 18 jaar die voor driekwart uit jongens bestaat en voor de helft een oorspronkelijk Nederlandse achtergrond heeft. Meer dan de helft komt uit gebroken gezinnen, driekwart gebruikt softdrugs en steeds vaker komen ook zwangere meisjes op straat terecht.

Het was dan ook bij deze SZN in Amsterdam waar Raymond van Dijk en Jan Bijl hun interview met Jenny de Jeu hadden in het oude gebouw van de Volkskrant aan de Wibautstraat. Dat gebouw is inmiddels gekraakt en het wordt nu bevolkt door allerlei creatieve artistieke en sociaal actieve groepen. Bovendien het café Canvas met prima Kabouterbier en een prachtig uitzicht over de stad op de bovenste verdieping. De SZN zet zich in voor dak- en thuisloze jongeren en is een onafhankelijke netwerkorganisatie die werkt aan een structurele verbetering van de situatie van deze mensen. Ze krijgen hulp van donateurs, fondsen en sponsors om dit werk mogelijk te maken (op giro 4500400 kun je een bijdrage storten voor hun werk)

Zij zijn te bereiken via www.zwerfjongeren.nl Daar is te lezen

dat Prinses Maxima aanwezig zal zijn bij de vijfde uitreiking van de altijd onderweg prijs en de wisselbeker op 3 december 2009 in Your Space onder het Hilton in Rotterdam. Het wordt een interessante dag voor de jongeren en hun begeleiders en andere betrokkenen met vier workshops in het middagprogramma en andere activiteiten waaronder ook het bezoek aan een Rotterdams opvangproject voor zwerfjongeren. Wij hopen onze lezers in het volgende nummer over dit evenement uitgebreid te berichten!

De jongeren kunnen op drie niveaus betrokken zijn bij de hulp die aan hen wordt geboden: meedoen, inspraak en medezeggenschap. Meedoen wil zeggen dat je meedoet aan wat oudere en wijze volwassenen voor je bedacht hebben omdat zij weten wat goed voor je is en op welke manier je daar aan moet meedoen. Als je het niet met die mensen eens bent en dus geen zin hebt om mee te doen aan wat zij voor jou bedacht hebben kan je inspraak krijgen als je er om vraagt en er hard genoeg voor knokt om het ook te krijgen. Inspraak betekent dat die hulpverleners op hun eigen wijze bepalen hoe en wanneer zij naar jou willen luisteren en dan zelf bepalen of wat jij te zeggen hebben ook voor hen de moeite waard is en als een idee van jou waar zij nog niet opgekomen waren hen ook goed lijkt dan willen zij daar op hun eigen manier wel vorm aan geven en zo

ook een beetje aan jouw verlangens tegemoet komen. Dat schiet dus niet op. Daarom is medezeggenschap het enige waarvoor je als jongere tegenover al die oude en wijze hulpverleners en de organisaties waar zij voor werken moet strijden om iets gedaan te krijgen wat jij en je lotgenoten werkelijk zelf willen.

Medezeggenschap houdt in dat er regelmatig en goed georganiseerd overleg is tussen de jongeren en hun hulpverleners en de directeurs van organisaties die het beleid bepalen en dat de jongeren in dat overleg ook mee het beleid bepalen en dus beslissingsmacht hebben over wat er met hen en voor hen gebeurt. Geen praatjes voor de vaak om stoom af te blazen maar echte macht over wat er met je leven gebeurt. Daar gaat Jenny de Jeu dus voor. Die medezeggenschap is ook wettelijk verplicht maar daar wordt door de hulpverleners maar al te graag de hand mee gelicht. (laatste zin weglaten, niet constructief en ook niet waar veel hulpverleners doen keigoed werk) Want zij vinden die jongeren weer eigenwijs en doen liever hun eigen ding. Maar als niemand luistert naar niemand vallen er klappen in plaats van woorden. Dus overleg en medezeggenschap is het beste. Alleen samen kom je tot goede oplossingen en juiste beslissingen.

Zorgbelang Noord Holland organiseert daarom ook een bijeenkomst voor men-

sen die verstand hebben van de jongerenparticipatie op 26 november in Haarlem met presentaties over jongerenraden en andere vormen van medezeggenschap voor jongeren. De jongerenraad van Cardea en de Jeugdwelzijnsraad doen er aan mee onder leiding van Maurice van Lieshout die hoofdredacteur was van nulvijfentwintig (0/25) een tijdschrift over jeugd en samenleving. Tegenwoordig heet dat Jeugd en Co (www.jeugdenco.nl) Bij deze bijeenkomst gaat het om jongerenparticipatie, hoe je dat moet doen en wat voor voordeel dat oplevert, ook voor de kosten van de jeugdzorg. Want alle miskleunen van die zorg hebben naast de psychische schade bij de jongeren ook een hoop geld gekost. Door beter naar de jongeren te luisteren en hen mee te laten beslissen wordt een hoop ellende en verdriet voorkomen. En ook kan het geld dan beter besteed worden dan aan de achterhaalde aanpak van vroeger.

De jeugdraad van Rivierduinen is volop met deze strijd bezig. Wij denken niet in 'strijd'...Maar er is ook een behoefte aan een landelijke denktank voor jongeren die zich in willen zetten voor een betere hulpverlening aan jongeren met psychische en sociale problemen. Er was een programma lokale versterking voor mensen met een psychische handicap die hiervoor financiële steun gaf, maar die steun is na anderhalf jaar gestopt

omdat het hele programma per 1 juli 2009 is opgeheven. De website, ook met info over zwerfjongeren, gaat ook dicht. Nu is er een nieuw begin in de vorm van het Jongerenplatform dat bij elkaar is gebracht bij het aloude Basisberaad GGZ in Rotterdam. Jongerenplatform is geen vervolg van de Denktank! Maar ja, faillissement en persoonlijke crisissen hebben dit weer vertraagd zoals uitgebreid in het vorige nummer van Denkraam is bericht. Jenny de Jeu is nu met Anna Kogut en Aad van Driel weer een nieuwe doorstart aan het maken, want het projectplan voor die Jeugdraad GGZ was al bijna klaar. Het wordt een Platform waar inspraak voor klanten van Bijzondere Jongerenhuisvesting bij SoZaWe plaats kan vinden. Is nog niet zeker dat dit bij Basisberaad gebeurt, moet eerst overeengekomen worden alvorens daarover te berichten in Denkraam!

Een andere webstek, www.zwerfnet.nl geeft alle adressen van aangesloten organisaties, nieuws, onderzoek en rapporten en andere artikelen over deze doelgroep. Ook als je zelf bij de doelgroep hoort vind je daar een hoop interessante dingen, vooral ook om te zien hoe er over jou en je lotgenoten gedacht, gepraat en geschreven wordt. Hier is ook te vinden dat in Amsterdam de zwerfjongeren hun eigen opvangthuizen en beschermde woonvormen hebben beoordeeld door middel van de

PAJA. Dit is een ambtenaren woord dat in hun geheimtaal staat voor Participatie Audit Jongeren Amsterdam. Het betekent dat de jongeren zonder eigen huis meedoen aan samen zelf de voorzieningen keuren die de gemeenschap voor hun beschikbaar stelt. Ze krijgen dan zelfs een speciale training als keurmeester (m/v) zodat de dames en heren inzicht krijgen in de eisen waaraan deze woningen, slaappleatsen, moeten voldoen om maatschappelijk en hygiënisch verantwoord te zijn en hoe iedereen daarover te interviewen. Zo worden ze de PAJA auditoren die het recht hebben om op onderzoek te gaan en een keuring van een woonproject uit te voeren. Zij gaan vragen stellen tijdens de auditie (= keuring) aan de medewerkers en op basis van de antwoorden (en wat ze tijdens het keuringsbezoek zelf zien en ook van de bewoners en bezoekers horen) over de kwaliteit van wat er aan de jongeren wordt aangeboden. Knelpunten waren vooral de huisregels, het schorsingsbeleid en de kwaliteit van het eten die soms zelfs tot voedselvergiftiging kon leiden. Vooral ook door ex-bewoners van deze woonvormen te horen kreeg het Pajateam een goed inzicht, want die hebben meer vrijheid om kritiek te uiten dan de mensen die er nog wonen. Het auditieteam stelt dan als verslag van de keuring een "reparatieplan" op met wijzigingen en aanvullende maatregelen om de deelname van jongeren aan de projecten te verbeteren door een beter aanbod van voorzieningen. Na 6 maanden komt het Pajateam dan voor een herkeuring om te zien of het reparatieplan ook resultaat heeft gehad. De stichting Projectenburo voor Jeugdhulpverlening en Verslavingszorg in Amsterdam en het Verwey-Jonker Instituut in Utrecht helpen mee aan de ontwikkeling van deze nieuwe PAJA methode en het instituut publiceert ook de resultaten.. De gemeente financiert het werk en stelt de instellingen voor maatschappelijke opvang ook verantwoordelijk voor de kwaliteit van wat ze aanbieden.

Deze jongerenparticipatie heeft op 19 november 2009 de stad Amsterdam de

Jong Lokaal Bokaal opgeleverd. Deze prijs voor het beste beleid voor de deelname van jongeren is door Patrick Snoek, de Beleidsadviseur Jeugdparticipatie en Talentontwikkeling van Amsterdam in ontvangst genomen. De jury vond vooral die PAJA een bewijs dat de stad Amsterdam zich breed inzet om jongeren bij activiteiten te betrekken en ze ook aan het woord te laten om mee te beslissen over zaken die hen aangaan. De jongeren zijn een jaar bezig geweest om allerlei instellingen te onderzoeken. Hun onderzoeksteam, "Joung Voices 2 B Heard" had vooral ook moeite met het strenge schorsingsbeleid dat ze bij verschillende instellingen aantreffen. Net als in Rotterdam bij het RIAGG en Pameier bijvoorbeeld missen de medewerkers van die inloophuizen en andere instellingen vaak de tact, mensenkennis en wijsheid om bezoekers met een lastig gedrag te kalmeren en met respect met hen om te gaan.

Het RIAGG Rotterdam heeft het onlangs nog gepresteerd om een vrouw die slachtoffer van hun medische behandeling met het gevaarlijke middel Lithium was geweest en daardoor ernstige schade aan haar nieren had opgelopen vanwege haar protest in het RIAGG kantoor door de politie met een IBS, dat is een in bewaring stelling te laten afvoeren en voor 3 weken in een gesloten afdeling te laten opnemen. Rotterdam kan hier nog veel leren. De Rotterdamse vechtcultuur leidt tot polarisatie tussen de klanten en de hulpverleners, terwijl in andere steden het harmoniemodel wordt toegepast. Burgemeester Cohen gaat praten met lastige Marokkaanse jongens en de zwerfjongeren keuren in Amsterdam hun eigen voorzieningen en maken zo bezwaar tegen de regels en aanpak die tot schorsing kan leiden. De jongeren van de PAJA groep hebben nu zelfs een PAJA handboek gemaakt waarin hun resultaten te vinden zijn en ook tips hoe deze keuring door de jongeren ook in andere gevallen kan worden toegepast. Rotterdam, leer hier van, koop ook het PAJA handboek en geef je jongeren de ruimte om mee te beslissen en te oordelen!

Op 12 november was er een PAJA werkconferentie om de resultaten met wethouder Marijke Vos te bespreken. Zij feliciteerde De Stichting Volksbond Amsterdam die met het idee voor PAJA was gekomen en het Pajateam voor hun werk en de uitvoering. Zij zegt dat de ouderen nog iets kunnen leren van deze aanpak en het ook in hun projecten kunnen toepassen. Ook Aziza Oumoussi, een rapster die zelf 7 jaar op straat heeft gewoond en nu vanuit het Projectenbureau het Pajateam heeft geholpen dit project te ontwikkelen kreeg op de werkconferentie de lof die zij verdient.

Wij hebben tijdens ons bezoek aan de SZN Aziza Oumoussi ook geïnterviewd over haar werk. Zij werkt nu aan de vorming van een jongeren platform in Amsterdam. In Rotterdam wordt hier nu ook aan gewerkt, en we hopen op de plenaire vergadering van het Basisberaad op maandag 7 december hier meer aandacht aan te geven en er dan in het volgende nummer van Denkraam meer over te berichten. De kernvraag is: wie is de eigenaar van het probleem? Minister Rouwvoet? De instanties als Zorgbelang of het Leger des Heils? Voor het Projectenbureau zijn het vooral de jongeren zelf en zij willen dan ook niet alleen over hen en voor hen spreken maar vooral met hen samenwerken. En dat levert swingende voorlichtingscampagnes en andere activiteiten op waar je graag aan

wilt meedoen. Zoals de daklozendagen die sinds 1997 lokaal en landelijk worden georganiseerd. En het hiphopproject Attention dat van december 2004 tot juni 2006 heeft gedraaid met dak- en thuisloze jongeren in Amsterdam, Utrecht, Arnhem en Rotterdam en een unieke dubbel CD heeft opgeleverd. De bus van Attention on Tour gaf voorlichting over de nieuwe zorgverzekering bij opvanginstellingen overal in het land. In 2007 trokken jongeren in een ouwe bibliotheekbus langs de opvanginstellingen om voorlichting te geven over eerlijke kleding waar geen kinderarbeid aan besteed was, het project "Fairfit". Ook in Utrecht was er een project waar jongeren de eetgelegenheden in de stad onderzochten en keurden en de ideeën en wensen van hun achterban in kaart brachten.

Ook in andere steden zijn er interessante initiatieven. Zwerfjongeren in Den Haag kregen een wegwerpcamera en maakten foto's van hun eigen leven. Het is heel wat om dan voor een volle zaal zo je eigen verhaal te vertellen en de impact op het publiek en de aanwezige beleidsmakers is dan enorm. Die mensen moeten wel beslissen maar weten niet wat het is om zelf op straat te leven. Ook jonge kinderen met gedragsproblemen die niets hebben aan het gewone onderwijs op school werden gevraagd hoe zij zouden willen leren. Opvallend was dat ze een moestuin wilden om in te werken. En bloemen op het schoolplein en daar bonen kweken om mee naar huis te nemen. De natuur geeft meer plezier dan de kale straat!

De grote kunst is jongeren te motiveren mee te doen. Zij gaan voor een duidelijk resultaat. En als hun werk en inzet ook leuk is om te doen en hun creatieve talenten worden gebruikt doordat kunst, sport, muziek en toneel een plaats krijgen in de activiteiten dan zijn zij erbij. Zij willen zelf aan het woord komen en zijn gericht op voorkomen van ellende in plaats van het oplappen van de fouten die in deze maatschappij worden gemaakt. Zij hebben de toekomst!

Jan Bijl

GGzplaza

COMPUTER
CURSUSSEN

COMPUTERLES

Zin in een gratis computercursus?

Sinds 2003 geeft GGz-plaza diverse cursussen op computergebied aan mensen die gebruik maken van de zorg. Cursussen zijn veelal gratis en indicatie is niet nodig. De beginners-cursussen zijn speciaal bedoeld voor mensen die nog niet eerder met een computer hebben gewerkt.

zorg belang
Zuid-Holland
Afdeling Basisberaad

Zomerhofstraat 80-86
3032 CM ROTTERDAM
T: 010-750.21.25
E: cursus@ggzplaza.nl

BEL OF MAIL VOOR MEER INFORMATIE.

Europsy festival

“User exchange across borders”

‘Europsy;’ is een festival waar uit heel Europa mensen uit de geestelijke gezondheidszorg (GGz) bij elkaar komen. ‘Europsy Rehabilitation’ is een Europese organisatie die is gebaseerd op de basisprincipes van samenwerking en solidariteit. De organisatie bestaat uit GGz professionals en mensen met een GGz achtergrond.

Dit jaar werd het Europsy festival in Valkenburg gehouden. Daar gingen wij van de cliëntenraad Pameijer dus ook naar toe op 12 oktober. Na een gezellige treinreis kwamen we rond vieren aan in hotel Schaepkens. We werden er hartelijk ontvangen. Na het eten in de avond was er een knallend feest met live muziek en er werd een hoop gedanst. Dinsdag werd het Festival officieel geopend. Toen merkte ik pas uit hoeveel landen de deelnemers kwamen: onder andere Spanje, Frankrijk, België, ook Sloveense mensen hoorde ik. Op een grasveld in de tuin werd een deur neergezet:

daarmee werd het festival symbolisch geopend. Die deur werd in de loop van de week een kunstwerk. Vervolgens werden we met bussen opgehaald. We hadden van te voren gekozen met welke workshops en excursies we mee zouden doen. Er was veel keus. Ik had gekozen om naar Maastricht te gaan: eerst naar het maatjesproject Horizon bij de Mondriaan kliniek. Het project houdt in dat ze een vrijwilliger (een “maatje”) met een langdurig psychiatrische patiënt in contact brengen om samen activiteiten te gaan ondernemen. Hopelijk wordt er een goede band opge-

bouwd, wellicht een langdurige vriendschap. Doel van het project is om mensen weer te laten participeren in de samenleving. De workshop die hier werd gehouden, moest worden vertaald naar het Frans. Aangezien de gever van de workshop geen Frans sprak, moest alles vertaald worden door onze voorzitter Jos. Ik vroeg tijdens de workshop of ze ook maatjes hadden voor moeilijk bereikbare mensen, zoals dakloze psychiatrische cliënten, maar dat deden ze liever niet. Een maatjesproject zou juist kunnen helpen deze mensen te bereiken en weer een ingang te geven naar de maatschappij, maar ze hielden het liever bij langdurig psychiatrische cliënten die opgenomen zijn.

Na de lunch werden we met een bus weer opgehaald. Op naar de volgende workshop, een ontmoeting met European Network of (ex-)Users and Survivors of Psychiatry (ENUSP). Het ‘Europese

netwerk van (ex-) gebruikers en overlevenden van de psychiatrie' is een initiatief om (ex-)cliënten middelen tot communicatie te bieden en zij komt op voor de mensenrechten van (ex-)gebruikers en overlevenden van de psychiatrie en vechten tegen misbruik en dwang. Het ENUSP probeert politieke invloed uit te oefenen op Europees niveau en onderhoudt contacten met andere internationale organisaties die actief zijn op het gebied van geestelijke gezondheid. Er bestaan onder andere contacten en samenwerking met de WHO (World Health Organization), de Europese Unie en 'Mental Health Europe'. In de avond in het hotel werd er een hoop bijgepraat over de bezochte workshops en werd er weer live muziek gespeeld en veel gedanst.

[verslag]

Op woensdag gingen we met de bus door een prachtige omgeving naar Aken (Duitsland), om daar het Maria Haus te bezoeken. Dit is een beschermende

woonvorm, een soort zorgboerderij waar wonen en dagbesteding wordt aangeboden. Het was een prachtige locatie vlakbij het drielandenpunt. Eerst kregen we uitleg over het Euregionale (Euro regionale) project 'Chronos'. Dit is een samenwerkingsverband van instellingen in de Euregio Maas-Rijn, die zich richt op de verbetering van de zorg voor zeer langdurig psychisch zieke mensen (rehabilitatie). Ze geven een opleiding tot levensbegeleider in de chronisch psychiatrische zorg. Zo willen ze komen tot een grensoverschrijdend werken-

de 'Academie voor integrale en humane psychiatrie'. Door het opleiden van levensbegeleiders wil de Academie de sociale begrenzing en beperking van de chronisch zieke en gehandicapte mensen verminderen. Er nemen dus drie landen aan mee aan het project Chronos, al zijn het wel voornamelijk mensen uit die regio die deelnemen aan de opleiding, vanwege de geografische ligging. Er wordt ook gewerkt met ervaringsdeskundigen: er is erkenning van de meerwaarde van ervaringsdeskundigheid.

Er volgde een rondleiding door het Maria Haus. De boerderij is in woonunits verdeeld, met slaapkamers en een woongedeelte in elke unit. Op het terrein worden groenten verbouwd en kippen en varkens gehouden. Via een winkel op het terrein worden producten verkocht, zoals wijn, honing etc. Na daar een maaltijd te hebben genuttigd, hebben we met de bewoners een wandeling

gemaakt naar het drielandenpunt. Het bleek een aardige klim te zijn, maar het was een mooie omgeving. De wandeling was ongeveer drie kilometer. Telkens kregen we sms'jes: "Welkom in België", "Welkom in Duitsland." Aangekomen bij het drielandenpunt konden we even bijkomen door een bakje koffie te drinken bij een knapperend haardvuur in een naburig café. De terugreis was weer bergaf en ging dus een stuk makkelijker, er werden nog groepsfoto's genomen. In het hotel was het weer feest: na het lopend buffet wisselden we weer ervaringen aan elkaar uit. En in de avond kwam Jan Alblas, directeur van Pameijer, ook in Valkenburg aan. De avond eindigde in het centrum van Valkenburg, lekker buiten op een terras met verwarming, onder genot van een Irish Coffee. De volgende dag gingen de meesten naar het congres, maar daar had ik me niet voor opgegeven. Ik kreeg aan het begin van de middag een naar telefoon-

tje dat Rien, een bewoner van mijn BW was overleden (rust in vrede Rien). Dit was best een schok, en mijn stemming was een beetje verziekt, maar ik besloot toch maar mee te gaan naar de grotten van Valkenburg, wat uiteindelijk een mijn bleek te zijn. Daar kwam een begeleider van Europsy er achter dat hij claustrofobisch en nachtblind was, dus die ging niet verder mee. We kregen een rondleiding met een gids. Er waren zeer mooie kunstwerken in de mijn aangebracht van soms wel honderden jaren oud. Ook was er een gedeelte dat door de Romeinen was aangelegd.

In de avond was er na het eten een afsluitend feest waarin de verschillende deelnemende landen acts opvoerden met live muziek, gedichten en toespraken. Ook werd er aangekondigd dat Europsy in 2010 op Cran Canaria plaats gaat vinden. Daar zullen de Europese GGz vertegenwoordigers elkaar dus weer

tegenkomen. Ik hoop daar ook weer bij te mogen zijn. Ik denk dat er nog een hoop moet gebeuren in Europa voor de GGz en de mensenrechten. Wij moeten waken dat Europa zich naar de Nederlandse zorg maatstaaf organiseert en dat wij niet afzakken naar de maatstaven die er is in andere landen in Europa zijn. Ook al kost de AWBZ veel geld, we mogen best wel trots zijn op ons zorgstelsel (ondanks de privatisering in de zorg). Europa kan nog een hoop van ons leren en er kan beter samengewerkt worden om de mensenrechten in de GGz te beschermen, stigmatisering tegen te gaan en om ervaringen uit te wisselen.

Tekst en fotografie Ricardo Mekken.

[visie]

Sport- en bewegingsaanbod binnen de GGZ

Veel mensen gaan zich minder bewegen, wanneer zij zich (psychisch) minder goed voelen. Als het heel slecht gaat en je wordt opgenomen, dan zit er vaak ook beweging in het behandelaanbod. Maar, eenmaal ontslagen, of na het afronden van de behandeling, stopt ook vaak het bewegen weer.

De overheid wijst op het belang van bewegen, de wetenschap, en tal van andere organisaties en instanties. In dat geval is het vreemd, dat wanneer je een voorziening voor dagbesteding bezoekt (DAC), dat er veelal geen, of heel weinig aanbod is op het gebied van bewegen.

Binnen DAC Vredehof (Bavo-Europoort) was altijd wel iets van beweging in het programma opgenomen. Maar dat was beperkt en zeer omlijnt. Zo kon je een keer per week mee naar het zwembad, of werd er met mooi weer op een veldje wat gesport.

De visie van de Dienst maatschappelijke integratie (DMI), waar Vredehof onder

valt, is dat DMI de mens helpt en begeleid van de rol van patiënt/cliënt naar burger. Dit betekent, dat het aanbod van een DAC ook maatschappelijk georiënteerd moet zijn, zoals dat mooi heet. Hein Laakes pakte dit op, vanuit zijn functie en als liefhebber van sport. Enkele jaren geleden kwam hij met het idee

een sportcentrum op te willen zetten. Sport is immers gezond en het draagt veelal in grote mate bij tot een beter contact met anderen.

Na enige tijd bleek dat een fysiek centrum geen haalbare kaart is. Bovendien zou het risico van een echt centrum kunnen zorgen voor weer een nieuwe GGZ voorziening. Hiermee zou een eilandje gecreëerd worden, terwijl het contact met anderen (en de buitenwereld) juist zo van belang is.

En zo is er een sportaanbod gekomen, wat over zo'n vijf locaties verspreid is. Dit aanbod is deels naar buiten gericht. Zo nemen we deel aan meerdere voetbaltoernooien. Zelfs tot in Alkmaar.

Dat bewegen gezond is mag bekend zijn, maar het moet ook leuk zijn. Het sportaanbod van DMI biedt een programma wat niet alleen goed is, maar ook leuk. En divers. Zo is er bij veel mensen vraag naar fitness. Een manier van bewegen, waarbij iedereen zijn eigen niveau, tempo en inzet kan bepalen. Dat is terug

volgt nog

te zien in ons sportaanbod, want op drie locaties wordt bijna de gehele week fitness aangeboden.

Deze sportactiviteiten draaien nu meer dan een jaar en zijn duidelijk in ontwikkeling. Er zullen duidelijk nieuwe activiteiten aan het aanbod toegevoegd gaan worden. Hierbij is de vraag van de deelnemer heel belangrijk om het programma te verbreden.

Behalve dat het sportaanbod zorg draagt voor een veilige (en bekende) omgeving staat het centrum ook na om deelnemers, daar waar de wens er is, te begeleiden en op weg te helpen zich aan te sluiten bij een reguliere sportactiviteit, vereniging, of club. Het kan dus blijven bij

gezellig en gezond mee sporten, maar er wordt meer geboden.

Het programma biedt nu zaalvoetbal, fitness, sport & spel, vrouwenfitness, bewegen op muziek en deelname aan diverse toernooien. Na het seizoen van de zaalvoetbal, zal ook mee gedaan worden aan buitensporten. Op 1 april zal het eerste buitentoernooi plaats vinden.

Meer informatie over het aanbod is te vinden op de website www.nul-10.nl, in diverse folders en flyers en op de diverse DAC's. Daarnaast kan informatie aangevraagd worden, of een afspraak gemaakt worden bij Hein Laakes, h.laakes@bavoeuropoort.nl, of telefoon 010 4004689, of 06 41582447.

In verband met de wet- en regelgeving moet rekening gehouden worden dat deelname aan het sportcentrum in de meeste gevallen een indicatie (CIZ) vereist. Bij het aanvragen van een indicatie wordt u begeleid.

Hein Laakes
Fotografie: Edwin Rosenquist, Izaak Louwen

